

ПОРЕДИЦА ПОЕТИ
РОМАН-
ТИЦИ

НЕМСКИ ПОЕТИ

Йохан Волфганг **ФОН ГЬОТЕ**
Фридрих **ШИЛЕР**
Георг Фридрих **ХЕГЕЛ**
Вилхелм **МЮЛЕР**
Николаус **ЛЕНАУ**
Йозеф **ФОН АЙХЕНДОРФ**
Хайнрих **ХАЙНЕ**
Матилде **ФОН ВЕЗЕНДОНК**
Лудвиг **РЕЛЩАБ**
Фридрих **РЮКЕРТ**
Теодор **ЩОРМ**
Фридрих **НИЦШЕ**
Георг **ХАЙМ**
Рудолф **ЩАЙНЕР**
Карл Фридрих **ХЕНКЕЛ**
Едуард **РАЙНАХЕР**
Херман **ХЕСЕ**

НЕМСКИ ПОЕТИ

Подбрал и превел от немски
Христо Маринов

А^б
Издателско
Ателие
София, 2015

© Немски поети

© Христо Маринов, съставител и преводач

© Светлозар Писаров-Белката, художник

© Издателско ателие А^б

СЪДЪРЖАНИЕ

ЙОХАН ВОЛФГАНГ ФОН ГЪОТЕ

Арфистът I	9
Арфистът II	10

ФРИДРИХ ШИЛЕР

Погребална фантазия	11
Група от царството на Тартар	15
Забулената статуя в Саис	16
Беглецът	20
Елегия за смъртта на един младеж	22

ГЕОРГ ВИЛХЕЛМ ФРИДРИХ ХЕГЕЛ

Елевзин	26
-------------------	----

ВИЛХЕЛМ МЮЛЕР

Вечният евреин	31
Отдох	34
Самота	35
Враната	36
Побелялата глава	37
Пътепоказателят	38
Ханът	39

НИКОЛАУС ЛЕНАУ

Младежки блянове	40
На надеждата	41
Есен	43
Погребение на една стара просякиня	44
Майката на гроба на детето си	46
Душевноболният	47
Въпрос	48
Гласът на камбаните	49
Звук от родината	50

Самота	51
Аскетите	52
Гласът на дъжда	53
Мъгла	54
Молба	55
На смъртта	56
Мрачният странник	57
Тримата цигани	59
Ахасфер	61

ЙОЗЕФ ФОН АЙХЕНДОРФ

Отшелникът	67
Здрачаване	68
В чужда страна	69
През есента	70
На възраст	71

ХАЙНРИХ ХАЙНЕ

Атлас	72
Нейният портрет	73
Рибарката	74
Градът	75
На морето	76
Двойникът	77

МАТИЛДЕ ФОН ВЕЗЕНДОНК

Ангел	78
Тихо	79
В оранжерията	80
Скръб	82
Блянове	83

ЛУДВИГ РЕЛЩАБ

Любовна вест	84
Предчувствието на боеца	86
Пролетен копнеж	87

Серенада	89
Пребиваване	90
В далечината	91
Сбогуване	92
Есен	94

ФРИДРИХ РЮКЕРТ

От този свят духът ми отчужден е	96
В среднощен час	97
Песен на стареца	99
Есенна песен	100

ТЕОДОР ЩОРМ

Един умиращ	101
Заблуден	106
На рождения ден	107
Началото на края	108
Една пролетна нощ	109
Отекват стъпките ми по земята	111
На една мъртва	112

ФРИДРИХ НИЦШЕ

На меланхолията	113
Отчаяние	116
Глумец! Поет!	117
Между дъщерите на пустинята	122
Огненият знак	128
Слънцето залязва	130
Самотен	133
Венеция	135

ГЕОРГ ХАЙМ

Кондорът	136
Самота	140
До един дъб на края на гората	141
В пустошта	142

Слепият	143
Летящият холандец	145
Все по-светли стават дните	147
Умрелите	148
Morituri	149
Демоните	150
Задущница	154
Мъртвецът	156

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

Зимно слънцестоене	157
Танц на планетите	158
Свят и човек	161
Защо е устремена	162
Деня светлината	163
На болка този, който устоява	164

КАРЛ ФРИДРИХ ХЕНКЕЛ

Воплите на слепеца	165
------------------------------	-----

ЕДУАРД РАЙНАХЕР

Лицето на смъртта и нищетата	166
--	-----

ХЕРМАН ХЕСЕ

Пролет	167
При заспиване	168
Септември	169
Смъртта промъква се в града	170
Не можеш повече да чуваш	171
Царството на смъртта	172
Съвет	173
Проклятието на младостта	174
Ще бъде мъртъв утре	175
Сестро смърт	176
Някъде	177
Коледата на стареца	178

ЙОХАН ВОЛФГАНГ ФОН ГЬОТЕ

(1749–1832)

АРФИСТЪТ I

На самотата който се отдава,
ах, той ще бъде скоро сам! Светът,
от радости погълнат, го оставя
в скръбта му по самотния му път.

Да, оставете ме сега в скръбта ми!
Ако наистина във този час
остана сам, тогава няма
самотен да съм вече аз.

Към своята мила се прокрадва в мрака
любимият и знак от нея чака...
Така настъпва болката към мен,
към мен, самотния, и нощ, и ден.
Когато в гроба се усамотя,
тогава сам ще ме остави тя!

АРФИСТЪТ II

Със сълзи който хляба не е ял
и в тежки грижи през безсънни нощи
в леглото съкрушен не е лежал,
той, небеса, не ви познава още.

Да прегреши, обгърнат в мрак и страх,
бедняка хвърляте в живота вие,
та в най-дълбока скръб за всеки грях
отплата на земята да открие.

ФРИДРИХ ШИЛЕР

(1759–1805)

ПОГРЕБАЛНА ФАНТАЗИЯ

С помръкнал лик луната просиява
през мъртвотихата дъбрава.

Въздишайки през въздуха, над ниви
витае на нощта духът.

Потръпват в ужас облаци мъгливи,
звезди тъжат,
като че в гробница горящи свещи.

Към мъртвия, на одъра прострян,
напират хора – призрочни, зловещи –
на гробна нощ под черния саван.

На патериците, треперещ, плах,
с излят в ревящо и зловещо Ах
и втренчен в миналото взор човек
клатушка се към тихия ковчег.

Младежът „Татко!“ тихо прошептя?

Изтръпват зрителите от гласа
и на старика, смазан от скръбта,
настръхва сребърната му коса.

И адска болка буди се в душата
и раните сърцето пак горят.
Прошепна „Татко!“ на сина устата,
отвърна „Сине!“ бащината гръд.
Покрит лежи, студен е като лед.
Напразна бе мечтата ти блажена,
тъй златна, сладка нявга, съкровена,
и твоят рай, о, татко, е проклет.
Покрит лежи, студен е като лед.

Като от Елисейски лъх обял,
като роден от скута на Аврора,
от златни слънчеви лъчи огрян,
подскача сред цветя синът на Флора,
лети над смеещите се ливади,
от сребърния прилив отразен.
Копнеещи, момичетата млади
препускат, на любовен пламък в плен.

Сред хората той скочи смело
като сърна, понесе се умело
сред облаци във висините
нагоре, горд като орлите.
И с мощ като жребците диви,
които веят буйни гриви,
изправя се да управлява:
на господари, роби цар той става.

Внезапно като миг от дивно лято
завинаги животът се стопи.

В танц вихрен скочи той и в злато
на младите лози се потопа.

В младежа цели светове са скрити,
защото той узря да стане мъж.
Сега с младежа, татко, горд бъди ти,
че клнът спящ покара изведнъж.

Не, татко, чуй ти портата църковна,
как скърцат пантите свещени, как
изтръпва всичко в тъмнина гробовна!
Сълзите нека да се леят пак!

Върви по слънчевия път, към края,
гасейки за блаженство висша жад,
върви ти, благороден дух, към рая,
от гняв свободен, към божествен свят!

Небесна мисъл, сбогом, до вратите
Едемски ще се видим пак; чуй ти
как спуска се ковчегът в дълбините,
въжето как ридаещо хрипти.

И пихме, негодувахме, мълчаха
устата, но изрече взорът строг:
Не, спрете! Сърдехме се и се ляха
горещите ни сълзи в цял поток.

Издигната луната просиява
през мъртвотихата дъбрава.
Въздишайки през въздуха, над ниви
витае на нощта духът.
Потръпват в ужас облаците сиви,
звезди тъжат,

като че в гробница горящи свещи.
На хълма над ковчега душно е сега.
И нека към световните блага
да се отправят сетни погледи горещи.
Почива гробът в тъмния покой –
на хълма над ковчега душно е сега, –
не връща никого обратно той.

ГРУПА ОТ ЦАРСТВОТО НА ТАРТАР

Чуй – сякаш яростно море бучи,
или поток планински разгневен е, –
едно тъй тъжно, празно Ах звучи,
родено в мъка, призрачно то стене!

От болка изкривяват се лицата,
отваря отчаяние гърлата,
за да кълнат омразния живот!
С чела от безнадеждност набраздени,
в Коцитовия мост са плахо взрени,
с плач следват траурния речен ход.

Дали пък не е крайт недалече,
страхливо, тихо питат пак души...
Към тях се приближава вечност вече,
косата на Сатурн надве троши.

ЗАБУЛЕНАТА СТАТУЯ В САИС

Един младеж, когото тласна жажда
за знание към Саис във Египет,
за да изучи мъдростта, която
жреците пазят в тайна от света,
на знанието няколко нива
достигна вече бързо; постоянно
гореше го стремежът да изследва.
Едва успокоява Йерофантът
нетърпеливия младеж, изричащ:
„Какво ли имам аз, щом нямам всичко?
Нещата тук са малки и големи?
Като сетивно щастие ли също
е мъдростта ти, можеща да бъде
в по-малка или по-голяма степен
от хора притежавана? Кажи ми,
не е ли цялост неделима тя?
Да вземем от хармонията звук,
или пък от дъгата някой цвят
и онова, което ти остава,
е Нищо, щом това красиво Цяло
на звуците и цветовете липсва.“

Додето си говореха така,
в ротонда тиха те се озоваха,
а там огромна статуя стоеше,
забулена пред взора на младежа.
Учуден, той водача си погледна

и рече: „Зад воала туй какво е?“
„Това е истината!“ „Ала как?“ –
младежът викна. „Нея аз преследвам,
а тя е точно тук пред мене – скрита?“
„Това се прави само с божеството“,
отвърща Йерофантът. „Никой смъртен
воала не повдига – казва то, –
додето аз самото не го вдигна.
С ръка непосветена, грешна който
по-рано святото и забранено
повдигне – казва божеството, – той...“
„Какво?“ „Той истината вижда.“
„Оракулска сентенция това е.
Самият ти не си ли го откривал?“
„Аз? Никога! Не съм се и опитвал.“
„Не го разбирам, щом дели ме само
от истината този лек воал.“
„Един закон – прекъсва го водачът. –
По-важен е, отколкото си мислиш,
мой сине, тъй ефирният воал,
безкрайно лек за твоята ръка,
за съвестта непоносимо тежък.“

Младежът върна се замислен вкъщи.
За знание горещият му порив
прогони неговия сън; в леглото
насам-натам се мятеше във треска
и се съвзе след полунощ. Към Храма
несигурната стъпка го поведе.

Стените той прескочи с лекота
и в центъра на тихата ротонда
смелчагата понесе дързък скок.
Стои той тук, самотника обгръща
безжизнена и страшна тишина,
която нарушава глухо ехо
от стъпките край гробниците тайни.
През куполен отвор отгоре хвърля
луната блед, сребристосин проблясък
и страшно като бог от наше време
проблясва статуята през тъмата
в ефирния си дълъг лек воал.
Несигурно пристъпва, иска нагло
светинята ръката да докосне,
когато костите му с мраз пронизва
и сграбчва в миг невидим здрав юмрук.
Нещастнико, какво ще правиш? – вика
в душевността му един верен глас.
Светинята желаш да разбулиш?
Оракулът е казал: Никой смъртен
не трябва да повдига тук воала,
додето аз не го направя сам.
Ала гласът добави: Който вдигне
воала, истината ще съзре.
„Махни се от това, което искам!
Ще го повдигна!“ И високо викна:
„Аз искам да я видя!“ „Видя!“ – връща
към него дълго ехо с подигравка.
Това изрече и воала смъкна.

Какво – ме питате – му се разкри?
Не зная. В безсъзнание и бледен,
така на следващия ден жреците
намериха го пред пиедестала
на Изис проснат. И каквото той
видял и преживял бе, си остана
завинаги заключено във него.
Житейската му радост отлетя
завинаги; една дълбока мъка
го тласна рано към смъртта. „Тежко –
предупреждението му туй беше, –
тежко му на човек, ако в гръдта му
въпросите нестихващо напират!
Тежко му, ако се е устремил
към истината в грях, защото вече
тя няма никога да го зарадва!“

БЕГЛЕЦЪТ

Лъх утринен вее и ранни зори
 в сияние пурпурно багрят ели;
и в злато светликът искри
 над хълмове, ниви, покрити с мъгли.
И с песен във чудния час чучулига
 на слънцето поздрав изпраща; в простора
блажено усмихнато то се издига,
 сияещо в дивния скут на Аврора.

Привет, светлина!
Обливаш с лъчите блажени
 поля, долина,
ливади засмени.
И с хиляди слънчеви перли роса
сребристо искрят цветовете в леса.

В шумяща прохлада
 започва игрите
природата млада.
 И галят елите
зефирите, нежно игриви
облъхват усмихнати ниви.

Над селища облаци димни се реят,
пръхтят пронизително, цвият, копнеят,
лудуват жребците,
проскърцват колите,
ехтят в долината.

Шумят лесовете,
орли и соколи размахват крилете,
искрят в светлината.

Покой да открия,
къде да завия
с нещастната гега?
Земята щастлива
в младежката негa
тук гроб ми открива!

Зора, ти с пурпурни лъчи
обагряй всеки стрък и цвят!
Ти, залез, с флейта зазвучи
в съня на мъртвия ни свят!

Утро! С пурпур ти красиш
само мъртва нива тук.
Залез! Нежно ти звучиш
в моя сън със флейтов звук.

ЕЛЕГИЯ ЗА СМЪРТТА НА ЕДИН МЛАДЕЖ

Като от близка буря проехтява
стенание от къща на печал,
камбана бие и смъртта вестява!
Понесли са младеж, младеж умрял
в разцвета на житейската си пролет,
когато още в ясните очи
на буйния младежки дързък полет
на светли блянове блестят лъчи;
понесли са един младеж, детето
на майката, която чезне в скръб,
блаженство и утеха за сърцето,
мой брат той беше и приятел скъп.
На бесни бури че ще устоите,
сте горди, смърчове; ти, планина,
ти също? Слънцето във висините
гордее се с безкрайна светлина?
Блажен старикът е, че свършва дело
възвишено с младежки още плам;
героят, че достигнал е умело
на славата до слънчевия храм?
Щом червей вече гложди цветовете,
кой няма тленността си да прозре?
Възможно ли е да подхранват духовете
надежда още, щом младеж умре?
От радост младостта му озарена
летеше, в свежи рози пременена,

светът за него толкоз сладък бе.
И бъдещето мамещо стоеше
пред него, в златни цветове искреше
прекрасно, пълно със мечти небе.
Помъти мъка майчините взори,
под него смъртно царство се отвори
и мрак забули неговия път.
И светлината на деня изчезна
пред зора му, пред него зее бездна –
как сладък за умиращ е светът.
Съня на мъртвите в дома им тесен
не може да смущава нито звук.
Ах, братко мой, сега в покой чудесен
надеждите ти ще празнуват тук.
Над тебе топли слънцето земята,
но топлината не усещаш ти,
люлее вятър западен цветята,
ала не чуваш вече как свисти.
Любов очите ти не ще огрее,
любима няма да прегърнеш пак,
и мъката ни щом в сълзи се лее,
затворил зора ти е вечен мрак.
Ах, дрямката ти е така безценна,
спокоен в тесния си дом бъди,
че с всяка радост е унищожена
и мъка, чезнат грижи и беди.
Отрови на съблазни да се леят
над тебе, да те клеветят,
и нека те оплюва фарисеят,
благочестив да ти отрежда ад.

Над тебе нека също да играят
на честност копелдашки дъщери
със хора – докато настъпи краят! –
като със зарове безброй игри.
Над теб Фъртуна може да витае,
следейки сляпа зорко за любим;
за края си владетел да узнае,
властта му да изчезне като дим.
Добре ти е във тази клетка тясна.
О, братко, за безкрайния ламтеж,
за глупавата суматоха бясна
на тъй забързана суетна гмеж,
за дребни радости на хора клетки,
за преизпълнения с работа покой,
за пълното със дяволи небе ти
завинаги затвори взора свой.
Свободен от омразно земно бреме,
от благословите ни упоен,
спи в гроба в мир, додето стане време
отново да се видим някой ден.
Когато тук над тези мъртви ниви
ще прокънти могъщият тромпет,
когато божиите бури диви
събудят за живот души навред.
Когато гробовете, оплодени
от полъха на Йехова, родят,
в пушилка на планети раздробени
по волята Му плячка загризат.

Не в свят, за който мъдrecи бленуват,
не в някакъв измислен дивен рай,
тъй както и поетите римуват –
ала внезапно ще се срещнем, знай!
Че идеали радват пилигрима,
че мисъл и в отвъдното блести,
че добродетели след гроба има –
това не са безстойностни мечти!
Открити са пред тебе всички тайни!
Отпива истина духът безспир,
струяща истина в лъчи омайни
в божествения най-свещен потир.
Носете го с усърдие, носачи,
сервирайте го вече на смъртта!
Да свърши нека всяка болка, плач и
да го покрие ледена пръстта.
Там, дето властва волята на Бога
и бездната съзира поглед плах!
Бъди свят, Бог на гробове, тревога –
сега прославяме те ние в страх!
Пръст връща се при пръст; ще се въземе
духът от тлен! А вятърът суров
праха му пръска, ала ход на време
надмогва преданата му любов.

ГЕОРГ ВИЛХЕЛМ ФРИДРИХ ХЕГЕЛ

(1770–1831)

ЕЛЕВЗИН

На Хьолдерлин

Около мен и в мен покой владее.
Спят неуморните безкрайни грижи
на дейния човек; тъй свобода
и вдъхновение сега аз имам,
благодарение на тебе, нощ,
освободителка на моя дух!
Луната с бял мъглив воал обгръща
в далечината хълма, лъч просветва
приветливо над езерната шир.
Шумът на скучни дни потъва в спомен,
като че са изминали години.
Пред мен изплува твоят лик, любими,
и радостта на прежни дни изгрява,
но скоро тя отстъпва, за да дойде
надежда сладка за повторна среща.
Бленуваната сцена на прегръдка
рисува ми се вече, а след нея
и сцена също на следене тайно,

взаимно и въпроси за това,
дали от времето са променени
в приятеля държане, израз, мисли.
По-здраво и по-зряло да намериш
на сигурност блаженство, също вяроност
на стар съюз, неподпечатван с клетва:
*в свободна истина живеи ти само
и нивга не приемай мир със устав,
уреждащ мнения и чувства!*
И преговаря с мудната реалност
умът ми, над реки и планини
към тебе леко ме понася той.
Една въздишка техния раздор
оповестява скоро и със нея
сънят на сладките фантазии отлита.
Аз вдигам взор към вечното небе
към тебе, о, блестяща звездна нощ!
Забрава на желания, надежди
струи надолу тук от вечността ти.
И в съзерцание умът се губи,
изчезва туй, което мое смятах.
В неизмеримото се нося, в него
сега съм, всичко съм, самото то съм.
И пред безкрайното изтръпва мисъл,
на съзерцанието дълбините,
учудена, не може тя да схване.
Фантазията вечното явява
пред мисълта и с форма го сгодява...

Добре дошли, велики духове
и висши сенки, от челата ваши
сияе съвършенство. Чувствам, че е
родината ми също туй на блясък,
на сериозност, бликаща край вас.
Ха! Портите на твоята светиня
сега трошат се, Церес, ти, която
в Елевзин някога царува!
В опиянение усещам трепет
пред близостта ти; все по-ясни стават
и откровенията ти; откривам
на образите същностния смисъл,
дочувам химни от пира на боговете
и мъдростта на техния съвет.
Но залите ти тихи са, богиньо!
В Олимп божественият сонм отлитна,
далеч от осквернените олтари;
от гроба на човечеството скверен
отлитна геният, творещ невинност.
Замлъкна мъдростта на твоите жреци.
Ни помен от светите ритуали;
напразно търси търсещ нещо друго
освен любов към мъдростта, която
достига някога, но теб презира.
И за да я изкаже, търси думи,
в които свети висшият ти смисъл.
Напразно! Само прах и пепел той
докопва, дето твое битие

не ще се върне никога при него.
Но в гнилотата, в бездушността
харесваха се мъртъвците вечни,
доволните! Напразно, не остана
ни знак от празника ти, ни следа.
На посвещението за сина
тъй святи бяха мъдростите висши,
глъбта на неизказаните чувства,
че с празни знаци да ги почете не иска.
Не може вече мисъл да обхване
душата – вън от време и пространство
потънала предчувстваща в безкрайност, –
която себе си сама забравя
и идва във съзнание отново.
И който пожелае да разкаже
на други за това, той би говорил
със ангелски слова, понеже би
почувствал бедността на всяка дума.
Изтръпва в ужас той да си помисли
свещеното дребнаво, да го стори
чрез думите нищожно и речта
греховна му се струва, и треперещ
устата си затваря.
Пред себе си забрана е поставил
сам посветеният, а на душите бедни
един закон премъдър забранява
да се изказва с думи онова,
което те в такава свята нощ

видели са, почувствали и чули.
Та глъчката от тяхното безчинство
да не смуцава по-добрия, който
на съзерцанието е отдаден,
и с празнодумство да не го настройват
срещу свещеното – в калта ще падне,
ако на памет то се довери, –
за да не става святото за подбив,
за стока, за играчка на софисти,
за мантия на лицемерни твари,
с дар слово надарени, и накрая
изпразнено от смисъл да остане,
така че само от устата чужди
живота си да може да поддържа.
Скъпернически синовете ти, богиньо,
не носеха по улици, пазари,
честта ти, съхраняваха я вярно
в свещените си глъбини в гърдите.
Затуй в устата им ти не живя.
Прославяше те техният живот.
В делата им живееш още ти.
И в тази нощ долавям те, богиньо.
Животът на децата ти тъй често
разкрива те пред мен и те усещам
като душа на техните дела!
Ти представляваш вяра, смисъл висш
на святата божественост, която
не се поклаща, щом се срина всичко.

ВИЛХЕЛМ МЮЛЕР

(1794–1827)

ВЕЧНИЯТ ЕВРЕИН

Аз странствам без покой и мир в душата,
ала към цел не води моят път.
Макар че чужденец съм на земята,
добре познава ме навред светът.

Две думички звучат в гръдта дълбоко,
напред ме тласкат те безспир;
не бих ги казал тихо, ни високо –
наградата бленувам: вечен мир.

Не стопля слънцето сега гърдите,
вечерната роса не носи хлад,
обгръщат ме единствено мъглите
в здрач вечен на еднообразен свят.

Не зная никой близък под небето,
не ме посреща дружески привет,
ни птича песен радва ми сърцето –
да продължавам трябва все напред...

Тъй скитам ден и нощ по друми разни,
в пустинен свят, с препълнена душа.
Видял съм всичко, нищо не ме блазни,
но с мир не мога да се утеша.

Напира, като пръска ярка пяна,
потокът свеж и буен сред скали;
през долината той към океана,
бленувайки мир вечен, ромоли.

Орелът въздуха с криле раздира,
изчезва той сред бурни ветрове;
над облаци домът му се намира,
почива край Алпийски върхове.

Подмамват морски дълбини делфина,
щом търси пристан в бурята моряк;
под слънцето, щом бурята отмина,
отдъхва на повърхността той пак.

Във висините облак сив се лута,
той спуска се към тъмната земя,
за да открие на земята в скута
накрая вечна гробищна тъма.

За всеки морен странник цели чакат,
но той защо оплаква участта?
Че още щом преди да падне мракът
вечерен, вкъщи връща го смъртта.

Към нощ прохладна спускайки се вече,
когато извървял си пътя свой,
моли се, преди да заспиш, човече,
за мене – за едничък час покой!

ОТДИХ

Усещам как съм уморен,
когато лягам тук полека,
че ходейки бях ободрен
върху нерадостна пътека.

Не знаеха нозете мир,
а да стоя студено беше,
по ледната пустинна шир
напред ме бурята зовеше.

В къщурка тясна на бедняк
единствено намерих стряха,
но не открих почивка пак,
че раните ми все горяха.

Сърце, което тъй вилня
в безумие сред ветровете,
усещаш в тази тишина
как още червеят гризе те.

САМОТА

Тъй както бавно тъмен облак
във въздуха се рее,
когато леко през елата
ветрецът тихо вее,

така вървя със тежка стъпка
през радостния свят,
притихнал, плах и безприютен,
самотен и нерад.

Ах, тъй дълбок покой навред е!
Светът – тъй ведър днес!
Когато бурята бучеше,
не бях така злочест!

ВРАНАТА

Врана с мене полетя,
все ме следва от града тя.
И до днес все още тя
ми се носи над главата.

Чудна птицо, в този път
с мен ще бъдеш до последно?
В жертва искаш мойта плът
да получиш непременно?

Ще удари скоро час
да отдъхна, врано, зная:
нека видя също аз
вярност чак до гроб накрая.

ПОБЕЛЯЛАТА ГЛАВА

Върху главата ми сняг пада,
от него цял съм побелял;
и си помислям аз с отрада,
че най-подир съм остарял.

Но пак косата черна става,
че снеговете се топят,
а младостта ме ужасява:
до гроба колко още път?

За дни броени посивяват
със сигурност безчет глави –
косите ми не побеляват
от този тежък път, уви!

ПЪТЕПОКАЗАТЕЛЯТ

Избягвам пътища нелеки,
където другите вървят?
И търся скришните пътеки,
които сред скали кривят?

Извършил ли съм зло, не зная,
но скитам се като проклет!
Защо като глупак желая
да бродя в пустош все напред?

Аз пътепоказател виждам,
оказва градовете той.
Напред неспирно се придвижвам
без мир, жадуващ за покой.

Застанал ми е той пред взора:
вървя по друм, забулен в мрак,
от който нивга други хора
не са се появили пак.

ХАНЪТ

До гробище достигнах
по пътя в нощен час.
Помислих там тогава
да си остана аз.

Венци зелени, сякаш
сте знак за вечен мир
за странник, да отдъхне
желаещ най-подир.

Свободна стая в хана
ще има ли за мен?
Че крайно слаб съм вече
и смъртно наранен!

Ханджийо, ти ме гониш
без милост в тоя мрак?
О, вярна гего, трябва
напред да тръгна пак!

НИКОЛАУС ЛЕНАУ

(1802–1850)

МЛАДЕЖКИ БЛЯНОВЕ

В градина цветна бави се младеж, с възторг
красивия житейски изгрев наблюдава,
очакването в погледа му просиява,
светът за него е небе, човекът – Бог.

Край него ранен полъх в чистия простор
на розите уханни пръска аромата,
над него пърхат пъстри птички в синевата
и пеят чудни песни те в задружен хор.

Но тихо, тихо, че далеч ще отлетят
пак тези мимолетни гости в страх, защото
това са блянове младежки, най-доброто,
което му е отредено в този свят.

Уви, с железен тежък ход реалността
го приближава: птиците летят далече
и щом загубва ги от погледа си вече,
в сърцето му нахлуват страх и пустота.

НА НАДЕЖДАТА

От теб, надеждо, нека съм свободен,
не се понасяй ти над моя път,
далеч съм аз от трепет благороден,
звездите ти над мене не блестят!

Тъй някой към короната протяга
ръка, но скоро той е покосен
от смърт, тя край на дързостта му слага
внезапно, в неговия дом студен.

Друг някой пък постига туй, което
е искал само първият – уви! –
достига висини на битието,
тресат се кули, щом се разгневи.

Защо, надеждо, палиш му в гърдите
сияен пламък на прекрасен блян,
когато сочиш му в далечините
цял континент, от врагове владян?

Дрънчат окови ледени в затвора,
на изток хвърля ли победен взор,
провикват се опиянени хора:
„Спаси ни ти от черния терор!“

Внезапно го застига зла прокоба
и го лишава от корона, власт,
намира във вълните морски гроба,
потъва в ледената водна паст.

А в празнична спокойна нощ повдига
изследовател горд воала лек
на святата природа и достига
недостижимото за друг човек.

Да просияе вечността тогава
за миг пред него ще оставиш ти.
Наградата накрая получава,
че след смъртта забравен е почти.

За щастие на любовта, което
не е могъл да има нивга той,
друг някой пък открива си сърцето,
под твоя власт незнаещо покой.

Ах, тя обича го и той блажено
в обятията свои я държи,
но нежният любовен цвят сломено
повехнал на земята ще лежи.

Лек полъх са словата твои, зная;
надеждо, в тебе ще повярвам пак,
откриеш ли ми ти с усмивка тая
бленувана страна на смъртен мрак!

ЕСЕН

Листата падат в хладна късна есен.
В леса бучи раздяла в този час.
На славеите пролетната песен
над пустото море пропуснах аз.

Тъй благи, светли небесата бяха,
изчезна топлата им светлина.
Дори сурови ветрове не пяха,
не процъфтя в морето ни вълна.

Премина младостта ми в скръб и мъка,
пропуснах радостта на пролетта.
Навява с ужас есента разлъка,
бленува моето сърце смъртта.

ПOГРЕБЕНИЕ НА ЕДНА СТАРА ПРОСЯКИНЯ

Носачи в черно четирима
понесли са на рамена,
без скръб в очите им да има,
носилка с тяло на жена.

Те бързат с него упорити
към мястото на мир, покой.
О, бедна просякиньо, спи ти
в тъмата на сандъка свой!

От скръб сърце не е обзето
при глухия камбанен звук.
С теб беше нуждата, додето
ти беше още на земята тук.

Един раздран саван остави
над теб скъперникът човек
и кръст осакатен направи
за гниещия ти ковчег.

Но подигравки не изглежда
мира ти скверно да рушат,
затуй че някой ти отрежда
един лош бог по твоя път.

А в младост някога цъфтеше,
бе блян за всеки хубавец,
и на жътварския танц беше
за красотата образец.

Мъже, с които дръзновена
танцува ти, ги няма тук.
Гъдулката лежи строшена,
а нявга бе с най-чуден звук.

МАЙКАТА НА ГРОБА НА ДЕТЕТО СИ

Над снежни гробове, сковани в мраз,
ужасно профучават ветровете!
Детето си не мога вече аз
да видя, то лежи под снеговете!

От бурята разклащан, кръстът плах
пропъшква. А когато би камбана,
за да провъзгласи смъртта, от страх
и мъка майката бе завладяна.

Ах, моят син студен лежи сега,
така дълбоко под пръстта зарит е!
Над гроба вдига вятърът снега,
фучи и в лед превръща ми сълзите!

Ах, стори, ужасяваща, смъртта
страните му тъй рано изсушени
и благите очи за радостта
затворени са вече, вледенени!

Ах, моят син студен лежи сега,
така дълбоко под пръстта зарит е!
Над гроба вдига вятърът снега,
фучи и в лед превръща ми сълзите!

ДУШЕВНОБОЛНИЯТ

Дълбока рана имам във сърцето,
до края тихо ще я нося аз.
Тя все по-силно гложди ме, додето
отлита си животът час след час.

Познавах аз една, тя може, зная,
да разбере какво ми тъй тежи.
В ръцете ѝ ще жаля, ще ридая,
но тя в студената земя лежи.

О, майко, чуй ме, мъката ми виж!
Ако в смъртта ти любовта живее
и ако можеш да ме утешиш,

о, нека със живота се прости
детето ти – за тиха нощ копнее,
тъй морно то, – освободи го ти!

ВЪПРОС

Събуждал ли си се ти в утринта,
с притиснато сърце от болка зла?
И питал ли си откъде скръбта
в сърцето ненадейно е дошла?

Усещаш: сън било е в тежка нощ,
пред теб роят се образи безчет
и те обгръща тъмната им мощ,
души те, плачеш ти, напълно клет.

Излизайки от тази тъмнина,
си мислиш, че на дневен ярък зрак
ще чезне всеки спомен за съня.

Така грехът в живота може би –
като руши мира в душата – пак
живее като вопли и молби.

ГЛАСЪТ НА КАМБАНИТЕ

Не трепва лъх над езерото гладко,
ели и хълмове, скали, стада,
от облак само посетени рядко,
се отразяват в чистата вода.

Сух лист потрепва, на дълбока урва
в тъмата малко камъче лети;
подушила ловец, коза се втурва,
по-бърза от стрелата му почти.

Но недалеч камбаните звучат,
скръб будят и душата ни тешат;
пасат алпийски крави край нивята.

Звученето напомня за мира,
завинаги отлитнал от земята
и обитаващ райската зора.

ЗВУК ОТ РОДИНАТА

И сякаш към душата, пратена от рая,
мелодия за сбогом прозвуча сега.
Тя земната обвивка потопа в омая,
отлитна в сладостно болезнена тъга.

Едва докосвайки ни, тонът мимолетен
се носи над земята пак; внимавай ти,
сърце, на тази песен полъхът ѝ сетен
завинаги от тебе да не отлети!

В ориенталската поезия долавя
на тази песен ехото човешки слух,
в младежки блянове то също прозвучава,
но тъмно, несъзнателно за твоя дух.

Носталгия дълбока плахо ще владее
дочулия звука; лишен от миг покой,
не ще успее никога да оздравее
от пламъците на копнежите си той.

САМОТА

Напълно сам с душа от страх обзета,
без Бог и без любов, сред пущинак
ти бил ли си, изпаднал в зла несрета,
обгърнат на безкрайна болка в мрак?

Дали напускала ти е сърцето
надеждата – и си се чувствал клет, –
тъй както птичка вдига се в небето
да отлети от зимен студ и лед?

Щом в пущинак тъй сам си бил, тогава
ти знаеш как на камъка студен
отчаяно човек се строполява;

как със сковано от страха сърце
той скача от скалата съкрушен,
протягайки към вятъра ръце.

АСКЕТИТЕ

Не се присмивайте на тъжните аскети,
че на страдания подлагат своята плът,
като избягват радостите мимолетни,
и че към земно щастие не се стремят.

Освен преживящите с жарка страст фуража,
подир загубените светли райски дни,
се срещат и сърца, дарени със куража
да се отвърнат от ливадата встрани.

Владее плахо чувство: „Паднали сме ние!“
Дели ги то от радостната суетня –
пред тях трънливата пътека днес се вие.

Расте достойнството им, щом като минават
край щастieto незаслужено; вина
и свян към него да посягат забраняват.

ГЛАСЪТ НА ДЪЖДА

Почива въздухът над пустите пътеки,
стои си неподвижен сухият трънак,
като че вкаменен и мъртъв е навеки,
додето странник с дреха го докосне пак.

Не знаят граница земята и небето,
ведно са слети те, забулени в мъгла,
като приятели споделят туй, което
в живота им донася болка и тегла.

Трънакът силно изведнъж се залюлява
и шумно лее се дъждовният порой:
туй отговор на тих въпрос е. Продължава

по пътя странникът, дъжда да се излива
и вятъра, свистящ в трънака, слуша той,
мълчи, носталгия душата му обвива.

МЪГЛА

Нерадостна мъгла, покриваш пак
потока с неговата долина,
леса, приветливата планина
и скриваш всеки слънчев поздрав благ.

Покривай земния широк простор
ти с ледната си сива нощ сега
и туй, което пълни ме с тъга.
И миналото скрий от моя взор.

МОЛБА

Над мен ти, тъмен взор, се забави,
нощ сладка, сериозна и безкрайна,
мечтателна и нежна, и омайна,
изцяло силата си прояви!

Вземи с магическата си тъма
света, бушуващ яростно в гърдите,
че над живота ми и над тъгите
ти безконечно рееш се сама.

НА СМЪРТТА

Затлее ли в сърцето всяко чувство
и пламъкът любовен не пламти,
звездата в поетичното изкуство
не свети ли, о, смърт, срази ме ти!

Разкъсай тялото ми на парчета,
певецът ти да литне от света,
и не тори житейските полета
на чувствата замрели с пепелта.

МРАЧНИЯТ СТРАННИК

Морето смъртно в пелена мъглива
аз гледам, лутам се на този бряг
житейски, който приливът залива.
Той става все по-пуст, потъва в мрак.

Капете, сълзи! Чувства пак душата
изгубените часове в любов
и болката неспирна и тъгата
изгарят стари рани с порив нов.

На скъпите ми мъртъвци венците
и на надеждата ми пепелта
на буря танци пръскат и в гърдите
все повече разраства се скръбта...

Разпятието – някога смутен и
блажен стоях пред него – на брега
е счупено, обливат го студени
вълните на смъртта безспир сега.

В объркано дърдорене звучащи,
дочувам сякаш гласове край мен,
но всеки шум ще секне, а ечащи,
вълни ще се разливат ден след ден.

Приятел, който скъп и съкровен е,
посочва нямо тъмните вълни,
притиска се все повече към мене —
о, Смъртно Чувство, ти ме прегърни!

ТРИМАТА ЦИГАНИ

Трима цигани веднъж видях,
бяха легнали посред житата,
докато през камъни и прах
тежко тътреше ми се колата.

Първият държеше във ръце
своята гъдулка и унесен,
с грейнало от залеза лице,
свиреше безгрижно чудна песен.

Беше вторият с лула в уста,
взрян в дима блажено, сякаш вече
от безкрайните блага в света
бе душата му така далече.

Третият спокойно бе заспал,
на дърво цимбалът му висеше,
в сън невинно бе потънал цял,
лек ветрец през струните свистеше.

Дрехите им багреха петна,
дупки зееха по тях безчет, а
сякаш волно с присмех, без вина,
срещаха те всякаква несрета.

Тъй прозрях три пъти как проспан,
как пропушен и просвирен става
земният живот – и тъй презрян! –
почне ли за нас да се смрачава.

АХАСФЕР

Шуми горичка върху степ зелена
и тук земята, тиха, уморена,
живее, в бедната ѝ самота
горичката ѝ е украса; тя
като вдовица с обич вярно тази
прекрасна булчинска украса пази,
да освежава своите очи,
в които тежката ѝ скръб личи.
Самотна пустота е, докъдето
се носят облаците във небето.
Колиби пръснати са сред степта.
В приятелство овчари участта
тук свърза тихо. Ала на земята
живот без мъки няма. И липата,
висока, с пъпки, шумоли; лъчи
последни пръска слънцето, очи
забавя върху пъпките и вяло
за сетен път се спира върху тяло
на прекалено млад умрял овчар.
Оплакват скъпия любим другар
овчарите, носилката поставят
те до липата, сякаш предоставят
на пролетта за сетен път привет
да му отправи. С лик нещастен, блед
тук майка му до него коленичи
и в трепет с розови венци го кичи.

В скръб всички гледат мъртвото лице,
лика му с вяност носят те в сърце.
Държи баща му неговите вещи –
овчарска гега, флейта – и с горещи
сълзи ги мокри: трябва в гроба днес
и тези знаци на овчарска чест
да го последват. Сякаш му се струва,
че неговите песни пак дочува,
но те навеки вече ще замрат
и скръб изпълва неговата гръд.
Кой язди тъй насам, от сили диви
като че тласкан, със къдрици сиви
край своята глава и с лик студен,
оловен и дълбоко набразден?
В живота гордо той се извисява,
като скала на бури устоява.
Брадата му е светла и почти
като сребрист скалист поток блести.
От тъмна паст звездата очна грее,
от земна радост сякаш вече не е
примамвана, и сякаш с жарък плам
говори тя: „Ако не трябва, знам,
несигурната стъпка да огрявам,
с досада нямаше да продължавам
да светя аз в света!“ Без миг покой
се лута Ахасфер неспирно, той
към плахите овчари приближава
и казва им тържествено тогава:

„Тъй, тихо се молете, тишина
пазете на мъртвеца във съня
и на неблагодарността потока
сълзи задръжте в мъката дълбока!
Сънят добър е – сладък смъртен час, –
щом плаши той глупаци като вас!
Да можех в трапа също да се спусна,
о, смърт, в ръцете ти да се отпусна
аз като него в този черен ров!
Той среща рано твоя благослов!
Нозете не изтръскват прах, туй време
в смъртта е тъй приятно: всяко бreme
далеч е; взор затворен, без следи
от сълзи; тихи, без копнеж гърди!
Спокойни устните му са, защото
въпроси плахи липсват на челото.
Обикнат от съдбата, в младост той
умрял е леко и лежи в покой.
И от греха на болка най-голяма,
тъй както от житейската измама,
пожален бе от своята съдба.
Сърцето му е тихо, а в борба
е моето – ни миг покой не зная! –
за да умре то някога накрая,
шабата свой да види в гроб студен,
във треска бие бързо ден след ден!
Човекът спи на майка си във скута,
подир това с отворен взор се лута,

спящ странник, сред заблудите в света;
блажен от полъха на утринта,
сънува пъстра, радостна надежда
и тъй щастлив, опиянен изглежда,
додето сграбчи го във миг проклет
животът със ръката си от лед,
разтърси го и му съня прогони,
тъй както моята от тези клони
сега разтръсква цветовете тук.
Но него още ледният юмрук
не го е сграбчил, той лежи блажено
без страх в съня, с лице успокоено.
Аз виждам хубавите му черти,
които скрили са смъртта почти,
и сякаш че разказват те лъжата –
в безмълвие – за рая на земята!“
Разтръсква цветовете отново той
и веят се те в танца смъртен свой:
„За разрушение играта стара,
земя, на цветовете пак подкара?
Природо, на играта пуста ти
не се ядосваш? Но си тъй почти
като гледачка циганка, която
разцепва карти, зяпа глуповато,
тълкувайки човешки съдбини
и миналите, както бъдни дни.
Неспирно образите се редуват,
като най-сериозно пророкуват.

Съзирах векове безброй сломен,
безсилни те минаваха през мен.
О, нека те прегърна, смърт, в туй тяло!
Страните му цъфтят в блажено бяло.
Студенината му е свеж балсам
в сърцето за изгарящия плам!“
И докато овчарите поставят
капака на ковчега, съзерцават
очите му разпятието – в миг
преобразен е неговият лик!
Като че ли го ужас завладява
от спомен и изрича той тогава,
облян в сълзи: „На този сух капак
е образът Му, той ме следва пак!
Веднъж пристигна гладен Той, без сила,
помоли пред дома ми за закрила,
превит под тежестта на кръст, позор!
Но срещна го без милост моят взор,
прогоних го от моя дом далече
глукакът аз и ето, също вече
съм гонен, от проклятие сразен,
и всеки гроб затворен е за мен!
Заставах, плачещ просяк, пред вратите,
смърт молещ, на стихииите – уви, те
прогониха ме. Стяхах в клуп без страх
аз шията си, ала изтърпях
недостига на въздух – жив оставах!
Пред царствата на смърт с копнеж заставах:

за смърт аз молах огън и вода –
те чезнеха пред мене без следа.
Надолу, плачещ, виках в скална бездна:
„Земя, о, нека в тебе да изчезна,
о, майко, ти разкъсай си сина!“
Но с присмех тази земна дълбина
отвърна ми и ме понесе леко
въздушното течение далеко
пак сред скали, залутан, жив. Без страх
в едно легло със чумата лежах!...
Смъртта, във ярост тигрова горяща,
в отровните растения цъфтяща –
в най-прелестни уханни цветове, –
промъкваша се скришом в лесове,
като пробощда странника в петата –
мен не ме взе, презря ми тя молбата!“
И странникът извърща се тогава,
нататък без покой той продължава,
към залеза, към сетните лъчи.
Над него птичка някаква цвърчи.
И крачейки по пустата ливада,
се удължава сянката му, пада
до кръстещите се овчари тя,
смразява на жените им гръдта.

ЙОЗЕФ ФОН АЙХЕНДОРФ

(1788–1857)

ОТШЕЛНИКЪТ

Спусни се, тиха нощ, утехата на световете!
Как леко спускаш се над върховете.
Спи въздухът, един моряк,
от странстването уморен,
в пристанището пее тих рефрен
за божия прослава пак.

Години като облаци минават
и тука сам ме те оставят.
Забравен от света съм аз.
Приятелски дойде ти днес
при мен, когато в пеещия лес
замислен седнах в късен час.

Утеха на света, нощ тиха!
Ах, дните толкова ме умориха,
морето е покрито с тъмнина,
от радост, мъка нека отморя,
додето вечна утринна зора
обагри тихата гора със светлина.

ЗДРАЧАВАНЕ

Един до друг вървахме
през радост и тъга,
на тихо място спряхме –
отдъхваме сега.

Прохлада пада, нощ е,
над долината в мрак
две чучулиги още
летят си в унес благ.

Да пеят в небесата –
ела, за сън е час,
така че в самотата
да не те губя аз.

Покой велик, свещен и
така дълбок в нощта,
о, как сме уморени –
това ли е смъртта?

В ЧУЖДА СТРАНА

От моята родина тъй далече
прииждат бурни облаци насам.
Родителите ми са мъртви вече
и никого аз не познавам там.

Почивам също аз, а тишината
настъпва бързо, чезне всеки звук.
Самотна само шумоли гората —
не ме познава никой вече тук.

ПРЕЗ ЕСЕНТА

Гората жълтее и капят листата,
тй празно и тихо навред е сега!
Потоът промъква се бавно в гората,
изпълва шумът му сърцето с тъга.
От горски самотни простори далече
отеква в тъмата камбаната вече.

Защо ме подмамвате диво
в самотния свят?
Камбани звучат
като от родината в детство щастливо –
обръщам се в страх,
далеч е, каквото обичал съм, ах!

О, песни от старото време, звучете
отново, сърцето сломете!
От тази чужбина отправям привет
към всичко, което обичал съм, пак,
но сякаш от мъка притеглен съм – клет –
надолу към гробния мрак!

НА ВЪЗРАСТ

Как всичко самотата пак обвива —
тъй бе по времето на младостта, —
потокът ромолейки се излива
в смрачаваща се хладна самота.

И пак овчарска песен прозвучава.
Над урви, ниви и села ехтят
камбаните вечерни; просиява,
потънала, сега за сетен път

с наслада и със болка долината;
единствено зад тихата гора
вечерен здрач блести над планината —
същинска вечна утринна зора.

ХАЙНРИХ ХАЙНЕ

(1797–1856)

АТЛАС

Атлас, нещастен аз, един цял свят
от болка, скръб понесъл съм и ето,
непоносимо бреме, черен ад
без жал и милост тегнат на сърцето!

Сърце тъй гордо, искаше безкрай
да си щастливо и доволно често,
или нещастно! Затова си, знай,
сърце, така безмерно ти злочесто!

НЕЙНИЯТ ПОРТРЕТ

Във смътни спомени унесен,
лика ѝ съзерцавах аз.
И скъпото лице започна
да оживява в него час.

И сякаш просия усмивка,
огряна в слънчеви лъчи,
и като през печални сълзи
блестяха нейните очи.

Започвам аз сега да плача,
от мъка и тъга сломен.
И не! Не вярвам, че навеки
загубена си ти за мен!

РИБАРКАТА

Подкарай, хубава рибарке,
ти лодката си към брега.
Ела при мен, седни, ръката
си дай да подържа сега.

На мойта гръд склони главица,
не се страхувай ти от мен;
на дивото море безгрижно
се доверяваш ден след ден!

Сърцето ми като море е,
познава буря, дъжд, порой,
а в дълбините му почиват
съкровища безброй.

ГРАДЪТ

На хоризонта просиява
далеч като мъглявина
градът със призрачните кули,
забулени от тъмнина.

Водата дипли влажен вятър,
проникващ в гъстата мъгла,
гребе лодкарят в мойта лодка
в печален ритъм със весла.

Отново слънцето се вдига,
проблясва в този късен час
и сочи мястото, където
любимата загубих аз.

НА МОРЕТО

В последния вечерен зрак
проблясва в тишина морето.
Седяхме мълчаливи пак
в рибарски кът със скръб в сърцето.

Потръпна мрачният простор,
безгрижно чайки полетяха.
От пълния ѝ с обич взор
поток от сълзи се изляха.

От бялата ти мокра длан
отпивах тихо аз сълзите,
пред теб на колене прострях,
унасяха ме тъй мечтите.

Зло в този миг ме сполетя:
линее ми в копнеж душата –
със сълзи ме отрови тя,
в нещастieto си жената.

ДВОЙНИКЪТ

Покой се стеле, тиха е нощта,
а туй е на любимата домът.
Града напуснала е вече тя,
но тук е още родният ѝ кът.

Със втренчен взор човек в среднощен час
в безмерна болка кърши тук ръце.
В лика му взра ли се, изтръпвам аз –
луната сочи моето лице!

Защо ти, Двойнико, приятел блед,
повтаряш моята любовна скръб,
струяла в толкоз нощи тук навред
отдавна от душевната ми глъб?

МАТИЛДЕ ФОН ВЕЗЕНДОНК

(1828–1902)

АНГЕЛ

Слушах в детството дори,
че и ангели добри
често сменят небесата
за живота на земята.

Щом едно сърце скръбта
го измъчва в самота
и в сълзите си излива
тихо мъката горчива,

щом молитва с жар отправя
за спасение — тогава
ангел слиза и сърцето
извисява към небето.

Ангел и при мен пристига
и духа ми леко вдига
върху бляскави крила
надалеч от болка зла.

ТИХО!

Без покой бучащо колело на време,
ти, мерач на вечност, земно бремe;
сфери, тъй сияйни, красота
пръскащи навред в света;
ти, творба всевечна – устрема си спрете
и да бъда тук ме оставете!

Сила на пораждането, спри!
Ти, прамисъл, не твори,
за секунда само утихни
и спокойна остани!
Пулс, кръвта си усмири! О, стой,
на желанията вечен ден, за миг в покой!

Тъй че аз в блажена сладостна забрава
всяка радост да измеря! И тогава,
щом в захлас очи в очи се взрат
и душите в себе си се потопят,
същество във същество се преоткрива
и надежда всяка си отива,
щом притихне в удивление устата
и сърце не иска нищо – ще познае
пак човек на вечността следата
и, природо свята,
тайната ти той ще разгадае.

В ОРАНЖЕРИЯТА

Сводести корони вечни,
балдахини от смарагд,
рождби на земи далечни –
ах, защо ли те скърбят?

Те навеждат към земята
клони, а свидетел ням
на скръбта им, в тишината
аромат се носи сам.

И ръцете, в страст голяма,
вдигате нагоре пак,
но прегръщате в измама
празен, ужасяващ мрак.

Знам, растение тъй клето,
сродна ни е участта!
Тук не е домът ни, светло
озарен от красота!

Както слънцето с отрада
се разделя със деня,
тъй намята, който страда,
тъмен плащ от тишина.

Тихо в тъмната омая
клоните ти шумолят,
на листата ти по края
тежко капките висят.

СКРЪБ

Слънце, със лице червено
вечер рониш ти сълзи,
щом, в морето потопено,
ранна смърт те порази.

Но във блясък пак изгряваш,
зрак на тъмния живот,
сутрин ново засияваш
ти, като герой най-горд!

Трябва ли душа да страда,
както слънцето дори
в отчаяние изпада
при последните зари?

Щом от смърт живот изгрява,
скръб щом ражда радостта,
аз благодаря тогава
на съдбата за скръбта.

БЛЯНОВЕ

Що за необикновени
блянове пленяват пак
моята душа – не тленни
призраци във нощен мрак?

Блянове безспир напират
тъй прекрасни в мойта гръд
и с небесна вест намират
в нея постоянен кът.

Блянове, лъчи на слава,
нарисували във мен
вечен образ: всезабрана,
спомен сладък и свещен.

Блянове, лъчи сияйни,
будещи вред всеки цвят,
та за радости неспойни
да ги поздрави денят –

да цъфтят и хубавеят
ароматно сред любов,
на гръдта ми да изтлеят
и да легнат в леден ров.

ЛУДВИГ РЕЛЩАБ

(1799–1860)

ЛЮБОВНА ВЕСТ

Шумящо поточе,
сребристо блестиш,
любимата ведро
ти ще приближиш?

Ах, скъпо поточе,
вестителю благ,
предай ѝ от мене
ти поздрави пак.

Поточе, цветята,
които така
красиви, омайни
държи тя в ръка,

и розите нейни
във пурпурен цвят
водите ти нека
облеят със хлад.

И щом на брега тя,
пленена от блян
за мене, отпусне
главица във свян,

с приятелски поглед
утеха ѝ дай:
„Любимият скоро
се връща тук, знай!“

Щом залез сияе
във блясък червен,
приспивай я нежно.
В съня ѝ блажен,

клокочейки леко,
прошепвай ѝ ти
безброй и прекрасни
любовни мечти.

ПРЕДЧУВСТВИЕТО НА БОЕЦА

Другарите бойци почиват
в дълбок покой край мен сега.
Гърдите ми във страх се свиват,
измъчват ме копнеж, тъга.

Тъй сладко да мечтая беше
на топлата ѝ гърд. Щом тя
във моите ръце лежеше,
как мило светеше жарта.

Тук, дето пламъкът сърдит е,
върху оръжия блести,
измъчва самота гърдите,
разкъсва ме печал почти.

Сърце, утеха в теб да има,
зоват те битки в този час.
Ах, скоро ще заспя, любима,
и лека нощ ти казвам аз!

ПРОЛЕТЕН КОПНЕЖ

Летят ветровете
и нежно шумят,
и пълно навред е
с ухания, с цвят!

Сега ме облъхвате толкоз блажено!
Що сторихте вие в сърцето смутено?
Вас иска да следва навред дръзновено.
Ала накъде?

Потоци игриви,
искрящи навред,
шумящи, звънливи,
течете напред.

Потрепваща бърза нататък вълната!
Оглеждат се в нея небето, нивята.
Копнеещо чувство, ти теглиш душата
надолу?

Надежда и лято
донасяш ми ти,
играещо злато
от слънце блести!

Ликът ти ми пълни със свежест гърдите
и нежно усмихва се във висините,
и сълзи налива ми той във очите.
Защо?

И в свежо зелено
искрят върхове,
сияят блажено
безброй цветове.

Така в светлината тук всичко напират,
издуват се кълнове, извор извира.
Каквото им липсва, то тук се намира.
А ти?

Неспирни копнежи!
В душевната глъб
напразни стремежи,
оплакване, скръб?

Аз също усещам в душата стремежа!
Накрая кой би укротил в мен копнежа!
Ти само пораждаш напролет кипежа!
Ти само!

СЕРЕНАДА

В нощта към тебе песента ми
лети с ефирен звук.
Ела във тихата горичка
при мене, мила, тук!

Шуми ветрецът в дървесата,
блести луната в тях,
от някой подслушвач предател,
любима, нямай страх!

А чуваш ли ти тази песен
на славей вдъхновен?
Със сладостни и чудни звуци
те моли той за мен.

Сърдечния копнеж разбира,
любовната ни скръб,
прониква със сребристи звуци
в душевната ни глъб.

Сърцето ти той с песен нека
да трогне! Тръпна аз
да те съзра! Ощастливи ме,
любима, в този час!

ПРЕБИВАВАНЕ

В шума на реката,
в ечащия лес,
стоя до скалата
отново и днес.

И както вълните
с кипеж се ломят,
така и сълзите
безспирно текат.

И както бушува
в лес вятър суров,
сърцето лудува,
горящо в любов.

И както остават
все твърди скали,
сърцето сломяват
страдания зли.

В ДАЛЕЧИНАТА

Тежко на напускаш
света, вред препускаш,
заминал в чужбина,
намразил родина,
дома изоставил,
приятел забравил –
по пътя той често
се чувства злочесто.

Сърце натежало,
за мир зажадняло,
копнеж на душата
за кът на земята!
Ти, гръд, тъй скърбяща,
вред жалба ехтяща,
вечернице светла,
така безприветна!

Със вятър шумящ и
с вълните искрящи
ти, слънце, което
сияеш в небето,
приветствай жената,
ранила душата
на онзи, напускаш
света, вред препускаш.

СБОГУВАНЕ

Прощавай ти, град на веселие, радост!
Потропва с копито жребецът напет.
От мен приеми ти последен привет.
Не си ме съзирал ти с тъжно лице
и пак на разлъка съм с ведро сърце.

Зелени градини, дървета, простете!
Препускам сега край потока сребрист,
звучи надалече глас пеещ и чист,
не, никога тъжно не пях аз сред вас,
не ще го направя в прощалния час.

Прощавай и ти там, девойко прекрасна!
Защо наблюдава примамоващо тя
от къщата пълна с дъхтящи цветя?
Оглеждам се, славя живота познат,
но никога няма да свърна назад.

Прощавай ти, слънце, клонящо към залез!
В небето звезди като злато блестят.
Как скъп съм им аз по далечния път.
Където се скитам в света аз напред,
даряват ми вярно те зрака си вред.

Прощавай ти, светло прозорче! Прощавай!
Блещукаш уютно с угасващ блед зрак,
в колибката каниш любезно ти пак.
Ах, толкова пъти съм яздил насам,
а днес за последно минавам тук сам?

Във було се скрийте, звездици! Простете!
Не ще замените дори и за миг
в прозорчето тъмния гаснещ светлик.
И щом аз напускам любимия край,
напразно със мен ще сте вярно докрай.

ЕСЕН

Шумят ветровете
във есенен мраз;
пустеят ливади
в тъй тъжния час.

О, цветни ливади!
Светлинно море!
Цветът на живота
тъй също тук мре.

И облак се носи
над пуста земя;
звездите изчезват
в студена тъма!

Звездите щом гаснат,
ще чезнат със тях
житейска надежда
и поривът плах!

О, пролет тъй кратка
с безбройни цветя,
когато любима
държах до гръдта...

Над хълм ветровете
студени шумят!
Тъй също умира
любовният цвят!

ФРИДРИХ РЮКЕРТ

(1788–1866)

ОТ ТОЗИ СВЯТ ДУХЪТ МИ ОТЧУЖДЕН Е

От този свят духът ми отчужден е,
но с него много време пропилях.
Той дълго нищичко не чу за мене:
да вярва, че действително умрях!

Умрял ли съм, разбира се, не зная,
сега наистина за него аз,
но също тъй и няма да роптая,
щом за мъртвец ме смята в този час.

И в област тиха, от покой понесен,
умрял за суетата на света,
живея в любовта си, в своята песен,
в небето си просторно, в самота.

В СРЕДНОЩЕН ЧАС

В среднощен час
се будя аз.
В небесния простор
отправям взор,
не виждам ни следа
от радостна звезда.

В среднощен час
премислям аз
в дълбока тъмнина.
С мисловна светлина
не мога да теша
скърбящата душа.

В среднощен час
се вслушвам аз
в сърцето в мрачна глъб:
безмерна скръб
бушува пак
в среднощен мрак.

В среднощен час
повеждам битка аз,
човечество, за теб,
за болките ти, бой свиреп.
Но мойта мощ
топи се в полунощ.

В среднощен час
предавам аз
на Теб духа си. Бог
на смърт и на живот, тъй строг,
в среднощ Ти бдиш
и с власт блестиш.

ПЕСЕН НА СТАРЕЦА

В такова ледно зимно време
в дома ми топъл плам искри.
Сняг пада върху мойто теме,
ала кръвта в гърдта гори.

Повехнал е цветът на младост?
Цъфтя той в моите гърди.
И всички извори на радост
изчезнали са без следи?

В гърдта поток тих съживен е.
Не пеят славеи в леса?
Един е буден пак при мене
и още чувам му гласа:

„О, господарю, заключи
за грубия и леден свят
в дома вратите. На лъчи
надеждни и на аромат
на сладостни мечти
подслон предлагай ти.“

ЕСЕННА ПЕСЕН

Сърце, тъй старо вече, но все още
незряло, вярваш, че каквото пролет
не ти донесе в дни щастливи, то ще
пристигне с есенния късен полет.

В полето с храста ветрове играят,
лъхът им сутрин розите оставя
да разцъфтят прекрасно, да ухаят,
а вечер той без жал ги разпилява.

Играят с храста ветрове в полето,
додето го оголят те изцяло.
Лъх, вятър, о, сърце, е туй, което
обичало си ти или създадо.

ТЕОДОР ЩОРМ

(1817–1888)

ЕДИН УМИРАЩ

Застанал до прозореца сега,
стар, със сломено тяло, той без смисъл
барабани по мокрото стъкло.
Денят е сив, косата му е сива.
Понякога той наблюдава
внимателно пулсиращата вена
върху посърналата си ръка.
Привършва всичко; неговият поглед
безпомощно по масите блуждае,
по масите с различни ръкописи.

Напразно! Туй, което всекидневно
е овладявал той, е връх, от който
не може повече да продължава.
Все пак, макар и тъжен, се усмихва,
със себе си отново се шегува:
писания, вдълбани върху камък,
не лоша епитафия за него.
Ала за нещо ново се заключава
устата му, обръща гръб на всичко,
с искрящи зеници се вира пак

във празнотата в неговата стая
и по стъклото пак барабани.
Внезапно просветлява; бледен лъч
на зимно слънце стаята огрява,
картина на стената осветява.
Във рамката момичешко лице,
от него като утринна роса
сияе младостта. От този поглед,
тъй нежен, мил и прелестно учуден,
проблясва обещание за всяко
неземно и бленувано блаженство.
Той знае думите на тези устни,
единствен той. И спомен го владее:
измамно вдига се Фата Моргана,
във прояснения и топъл въздух
се носят нежни, сладки аромати!
Градината обсипана е с рози,
през храсталаците проблясва слънце.
Пчели жужукат, а момичешкият смях
звучи тъй сладко в този летен ден.
Опиянен той чува „Ах, отново!“
Напразно се ослушва, подир миг
пропъшквайки навежда той глава.
„Умря... Къде си? Има ли в света
такова място, дето да си ти?
Че бе ти моя, че незнаен бог
жената нявга на мъжа дари:
необяснима прелестна напитка,

по-дълго пиеш ли, по-сладка става,
в безсмъртието тя ме усъмнява,
защото всяка мъка във живота
възнаграждава многократно
и повече не мога да желая!“
Ръцете си протяга в празнотата:
„В това пространство, дето ти живея,
проблясва още лъч от хубостта ти,
единствено за мене доловим,
дори ако очите си затворя.“
Стои пред него чаша с тъмно вино,
с трепереща ръка я вдига той.
И пие бавно, виното обаче
сърцето му не пълни вече с радост.
Главата си подпира. „Да заспи,
усещам, иска Нещото, душата,
загадъчната нощ се приближава!“
Неосъзнато мислите летят,
в безкрайния простор се носят.
Дочува песен, тя желае сякаш
душата му нагоре да издигне;
от църквата към него хор звучи.
И с вътрешните си очи съзира
жена и мъж, полегнали до кръста.
В дълбоката бездънна нощ се vizират,
но взорът им блести със влажен блясък,
в праизвора на светлината сякаш
възраждащия се живот съзират.

„Сънуват“, изговаря тихо той.
„Картините са само тяхна радост.
Страхът обаче от смъртта, аз зная,
във мозъка на хората ги ражда.“
Ръце протяга той и продължава:
„Грешал съм много, но едно избегнах:
ума си нивга не оставих в плен
на обещания, макар най-дивни.
Останалото чакам търпеливо.“
Старикът се оглежда с ясен поглед.
Додето падат все по-тъмни сенки,
се вдига и от стол на стол се мести.
Той сяда пак на масата, където
безбройни нощи лампата му свети.
Пак пише, но се противи перото,
което служеше му за живот –
сега в смъртта не иска да му служи.
Но пак да пише го заставя той,
защото неговата воля трябва
да стигне докъдето е възможно.

С твърд удар стенният часовник удря,
пришпорвайки летящите секунди.
Очите му тъмнеят, приближава
невидимо към него туй, което
перото от ръцете му отнема.
Със едри щрихи пише трудно вече,
мрак пада като пепел върху тях:

„От моя гроб далече да остане
свещеникът. Това са думи,
които вятърът отвява бързо.
Но нека да не се роди протест
срещу това, което бях, додето в плен
на вечната безмълвност отпочивам.“

ЗАБЛУДЕН

Аз чувам птича песен
по пътя ми нелесен.
Нозете ми са в рани,
звучи тя над поляни –
в гърдите ми е есен.

Къде е песента?
Навред е здрач, нощта
покрива всичко в мрак –
кому да кажа как
измъчва ме скръбта?

Звездите не блестят,
загубих своя път!
Но още тук цветята
на склона и в гората
в тъмата пак цъфтят.

НА РОЖДЕНИЯ ДЕН

Четирдесет годишен мъж съм, зная,
и щастието ми съзира края.
Зад мене младостта стои далече,
забулена в тъма; изтръпвам вече,
когато паднат тук лъчите
надолу бързо в дълбините.
Поява лъх от гроба пресен,
донася аромат на есен.

НАЧАЛОТО НА КРАЯ

Миг само, болка то не е дори,
нищожно чувство, но те завладява,
като невидим пламък те гори
и безконечно дните ти смущава.

Не можеш да го изразиш в слова,
ако да го изкажеш пожелаеш,
тешиш се ти, че нищо е това –
дали ще те остави то, не знаеш.

И чувстваш вече толкоз чужд света,
оставя те надеждата, додето
усетиш ти стрелата на смъртта
да те пронизва право във сърцето.

ЕДНА ПРОЛЕТНА НОЩ

Във стаята е топло като пещ, а
пропъшква болният във пот гореща.
Ношта прекара в жарка треска той,
сърцето му жадува за покой.

Държи сега часовника в ръцете
и наблюдава с болка часовете.
На бавната безчувствена стрелка
в движението взира се така.

Дали ще бъде жив той, щом стрелката
достигне тройката на циферблата?
Болногледачката на стол седи,
за туй, което случва се, следи.

Сърцето му смъртта притиска вече,
блести зора, от него тъй далече,
и чуден ден в прозореца искри.
Момичета се будят за игри,

в любовен плам цветята разцъфтяват,
камбани сватбен празник известяват.
Момчета с песен през поля вървят
към разцъфтяващия весел свят.

По-тихо и по-тихо вътре става,
старицата към него приближава.
Той вече плътно сключил е ръце,
покрива му тя бледното лице
и си отива. Тишината пада
и в празнотата вече взор не страда.

ОТЕКВАТ СТЫПКИТЕ МИ ПО ЗЕМЯТА

Отекват стъпките ми по земята,
дошла е вече есента позната.
А пролетта е само спомен скъп.
Живял ли съм щастливи дни без скръб?
Кафеви, стелят се навред мъглите,
небето – празно, черни са тревите.
Ах, тук ако през май не бях вървял!...
И как живот с любов е отлетял...

НА ЕДНА МЪРТВА

1

От щастието вече отчужден,
скръбта не може да се заличи
в сърцето му, с помръкнали очи
посреща безразлично ден след ден...

При теб стоеше за последно той
едничка още нощ; отмина тя,
изгря отново чудна утринта.
„Как искам да живея, скъпи мой!“
Звучаха тихо нейните слова:
„Грижи се за детето, вече аз
умирам... И желая в този час
да спя.“ Гласа ѝ чуваше едва.

И нищо... Все по-мрачен е светът,
очите си затворила, крещи
детето ти сега, но вече ти
навеки си преминала отвъд.

2

Но аз не мога да търпя това,
че слънцето отново ярко грее,
че бият пак камбани, птичка пее
като през дни, когато ти живя;

че, щом изтлее дневна светлина,
до мене вечер някога ти беше
и там, където столът ти стоеше,
се вирам в тъй зловеща празнина.

Но през решетките слаб лунен зрак
в самотната ти гробница блуждае
и над ковчега ти студен витае
потискащо във призрачния мрак.

ФРИДРИХ НИЦШЕ

(1844–1900)

НА МЕЛАНХОЛИЯТА

О, меланхолийо, прости на мене,
че остря аз перо да славя теб,
че не седя, с глава върху колене,
на пън като отшелник с вид нелеп.

Така ме виждаш често ти с отрада
под утринния пек тук, в този дол;
неспирно с нова жажда лешояда
вреци за леш, увиснала на кол.

Сгреши ти, дива птицо, че смутено
на пъна като мумия седях!
Не забеляза взора ми, блажено
блестящ навред със гордост и без страх.

И щом до теб не стигна той в небето,
далеч от облачните висоти,
дълбоко спусна се на битието
във бездната си – ярко там блести.

Тъй в младостта си сядах в пущинака,
на варварин подобен, изкривен,
за теб премислящ и потънал в мрака,
като разкайващ се, усамотен.

И в лешояда радостно се вирах,
и в падащи с тътнеж лавини в миг.
Говореше ми истини, разбирах,
но с ужасяващ, сериозен лик.

Богиньо на природните стихии,
към мен се приближаваш със копнеж;
следи на лешояд ми сочиш ти и
лавинен дъх, за да ме отречеш.

Вред – смъртно чувство: жажда непозната
за нов живот, изпълнена с тъга!
Примамливо бленува на скалата
за пеперуди цветето сега.

Туй всичко съм – а то ме ужасява, –
самотно цвете, вихър, лешояд,
поток и пеперуда... За прослава
на тебе, зла богиньо, в тоя свят

пропъшквам стихове и с болка пея,
на колене стоя, не знаещ мир,
че непоколебимо аз копнея
все за живот, живот, живот безспир.

Не ме кори, че гиздя те изящно,
сурово божество, със стихове.
Щом в някого се взираш, става страшно,
докоснеш ли го, страх ще го скове.

И в трепет песен подир песен пее
сърцето ми и стихове мълви:
искри перото и мастило лее –
да повелявам тук ме остави!

ОТЧАЯНИЕ

Звучи камбана отдалече,
нощта сподавено шуми.
Не знам що да направя вече,
тъга сърцето ми ломи.

Лети мигът измамно тихо,
светът звучи далеч от мен.
Не знам що искам, тъй е лихо
в духа ми, от скръбта сломен.

Луната бледна в нощ такава
покрита е с мъртвешки креп.
Не зная аз какво да правя,
не чувам вятъра свиреп.

Почивка нямам, в късна доба
безмълвен странствам към брега,
към вихри, бури и към гроба.
В сърцето ми тежи тъга.

ГЛУМЕЦ! ПОЕТ!

Във въздух прояснен, когато
утехата роса,
незримо и безшумно,
се рони по земята вече
– че като всеки нежен утешител
с обувки леки тя е, –
сърце горещо, спомняш ли си, спомняш ли си ти
как някога жадува
за росни капки и небесни сълзи,
жадува знойно, уморено,
понеже те следеше с погледи злосторни
зализващото слънце
през черните дървета, по пътеки пожълтели,
с блестящи жарки погледи, злорадо.

„Жених на *Истина*, ти? – тъй се подиграха. – Не.
Поет си само!
Едно животно, хищно, дебнещо, лукаво,
което лъже,
съзнателно и самоволно лъже,
за плячка жадно,
зад пъстра маска,
само то маска,
Глумец си само! И поет!

Омайни думи само
зад пъстра маска на глумец изричаш,
по мостове словестни на лъжите бродиш,
върху дъгите на лъжи,
посред лъжливи небеса
промъкваш се, блуждаеш –
Глумец си *само!* И поет!...

Това – Жених на Истина?...

Не тиха, твърда статуя,
студена, гладка,
не стълб на Бога,
не страж на Бога,
пред храм изправен:
не! Враг на всяка статуя на добродетел,
във всяка пустош като в храм живееш,
разпуснат като котка,
през всякакви прозорци скачаш
при всяка сгода в миг,
във всеки девствен лес тършуваш,
така че в девствени гори
сред пъстри хищни зверове си бродил
греховно здрав, красив, променлив,
със сладострастни устни,
блажен във присмех, пъкленост и кръвожадност
си похищавал, дебнел, *мамел...*

Или като орелът, който дълго
и твърдо в бездната се взира,
във *свойта* бездна...

— о, как надолу,
надолу той се вие,
към по-дълбоки дълбини!

Тогава,
внезапно,
като стрела,
върху овце налита,
горен от глад,
овце жадуващ,
сърдит на овчите души,
презиращ всичко, гледащо смирено
и овче, с вакла вълна,
глупашко, благодушно...

Така
пантерови, орлови
са поетичните копнежи
и *твоите*, прикрити зад хиляда маски,
глумец! Поет!...

Ти, който виждаш във човека
овца и бог —
в човека бога да разкъсаш,
а също и овцата,
и като ги разкъсваш, да се смееш...

Това, това е твоето блаженство,
блаженство на пантера и орел,
блаженство на поет и на глумец!“

Във въздух проясен,
щом вече сърпът на луната,
зелен сред пурпурни зари,
със завист се промъква
– враждебно към деня,
при всяка стъпка тайно
прерязва розите, додето
потънат бледи в мрака:
аз паднах нявга
от лудостта на истината моя,
от моите копнежи дневни,
тъй морен от деня, от светлината болен,
– надолу паднах, в нощ и сянка,
от истина една
жигосан, жаден:
– сърце горещо,
спомняш ли си, спомняш ли си още
как някога жадува? –
*Че трябваше да ме прокудят
от всяка истина!*
Глумец! Поет!

МЕЖДУ ДЪЩЕРИТЕ НА ПУСТИНЯТА

Ха!

Тържествено!

Достойно начинание!

Тържествено по африкански!

За лъв достойно

или пък за морално кряскаща маймуна...

– но не за вас,

приятелки прекрасни мои,

в нозете на които

за първи път

честит е европеец да приседне

под палмите. Села!

Наистина чудесно!

Седя си тук сега,

наблизо до пустинята,

все пак далеч от нея,

във нищо неопустошен,

погълнат цял

от малкия оазис:

раззина той с прозявка

тъй прелестна уста,

от всичките най-благовонна,

попаднах вътре,

надолу, а оттам – при вас,

божествени приятелки! Села!

Хвала на онзи кит,
той госта си остави жив! –
Разбирате, нали,
научния ми намек?...
Хвала на неговия ширен
търбух, понеже
бе той търбух-оазис, дивен,
подобен тук на този; но не вярвам,
защото идвам от Европа –
от всичките повехнали съпруги
е най-недоверчива тя.
Да я пожали Бог!
Амин!

Седя си тук сега,
в най-малкия оазис,
подобен на фурма,
кафява, сладка, златнокожа,
жадувам кръгли устни на девойка,
но повече за зъбки на девойка,
студени, снежнобели, дръзки.
Сърцето на фурмите знойни
за тях жадува все. Села!
Тук като плодовете южни
седя си, наобиколен от малки бръмбари,
танцуващи, игриви,
на тях подобни, но по-малки,
по-глупави, порочни,

желания, прищевки
обсаждат ме – и вие,
предчувстващи и неми,
девойки-котки,
Дуду и Зулейка
– превърнат в *сфинкс*,
в едничко слово
натъпквам много чувства
(Да ми прощава Бог
греха словесен!...)
– седя си тук, най-ведър въздух вдъхвам,
същински райски въздух,
лек, светъл, изтъкан от златни нишки,
тъй хубав въздух,
избликващ от луната.
Дали случайно
или от волността на светлината, както
разказват старите поети!
Но аз, неверникът, отново се съмнявам,
понеже идвам
чак от Европа –
от всичките повехнали съпруги
е най-недоверчива тя.

Да я пожали Бог! Амин!
Опит от най-прекрасен въздух,
с издути ноздри като чаши,
без спомени, без бъднина

седя си тук,
приятелки предивни,
към палмата се вирам,
как тя, като танцьорка,
се вие и се гъне и в бедра се люшка
– и гледаш ли я дълго, сам ѝ подражаваш...
Като танцьорка, ми се струва,
която дълго вече и опасно на едно краче стои
– все тъй ли ще стои?
– забравила е, ми се струва,
тя *другото* краче?
Напразно търсих
близначето тъй ценно
– туй другото краче –
в свещеното съседство
на прелестната ѝ одежда,
ветрилна, пърхаша, ефирна.
Да, вярвайте ми, ако щете,
приятелки чаровни:
тя го *изгуби*...
Ху! Ху! Ху! Ху! Ху!...

Изчезна то,
завинаги изчезна,
туй другото краче!
О, жалко е за другото краче!
Къде ли то забравено тъжи,
самотното краче?

В страх може би пред някой
разсърден русокъдрав страшен лъв?
Или изгризано, оглозгано е вече! –
Уви, ужасно е! Оглозгано! Села!
Със мене не плачете,
сърца тъй нежни!
Недейте да скърбите,
сърца на фурми, млечна гърд
и на сладник сърца! –
Зулейка, мъж бъди! Кураж! Кураж!
Недей да плачеш, бледна Дуду!
– Или е нужен може би
сърдечен лек,
укрепващ лек?
Благоуханна мъдрост?
Тържествена разтуха?...

Ха!

Нагоре ти, достойнство!

Надувай, все надувай

меха на добродетелта!

Ха!

Да заревем отново,

да заревем морално,

като морален лъв да заревем

пред дъщерите на пустинята!

– Че добродетелният вой,
девойки дивни,
е по-могъщ от всяка жар
и знойна жад на европеец!
Стоя си като европеец тук,
не мога иначе, да ми помага Бог!
Амин!

Пустинята расте: тежко на този,
който в себе си таи пустини!
Скалите се трошат, пустинята поглъща и погубва,
чудовищната смърт се визира нажежена
и гълта – нейният живот е да поглъща...
*Човече, не забравяй знойната наслада,
ти си скалата и пустинята, ти си смъртта...*

ОГНЕНИЯТ ЗНАК

Тук, в морето, дето островът израсна,
жертвеник внезапно се въззе,
тук, под черното небе, запалва
Заратустра своя буен огън,
огнен знак за заблуден моряк
и за имащите отговор загадка...

Този пламък с бялосив корем –
гъвкава змия – нетърпеливо се изправя,
в ледни далнини се вие в знойна жажда,
шия вие все към висини по-чисти:
този знак пред себе си издигнах.

Моята душа е този пламък:
ненаситно към далечините нови
тихият ѝ плам пламти нагоре.
Заратустра звяр, човек защо остави?
И земите сигурни защо напусна?

Шест самотности познава вече той –
но морето го не удовлетвори.
Островът отстави го да се възкачва,
върху планината пламък стана той.
Хвърля той за *седма* самота,
търсещ, въдица над своята глава.

Заблуден моряк! Останки от звезда!
Бъден океан и неоткрити небеса!
Въдицата хвърлям аз за всяка самота!
Дайте отговор на пламъка нетърпелив
и за мен, рибаря на високи планини,
намерете *седмата* последна самота!

СЛЪНЦЕТО ЗАЛЯЗВА

1

Недей жадува още дълго,
попарено сърце!
Във въздух обещание се носи,
от непознати устни ме облъхва
– огромната прохлада приближава...

Над мен е жаркото ми слънце – пладне;
че идвате, ви поздравявам,
внезапни ветрове и духове,
следобедни, прохладни!

Приижда въздух, чужд и чист.
Не ме ли гледа крадешком,
сърдито и със съблазняващ взор
нощта?...
Сърце безстрашно, твърдо остани!
Не питай ти: защо?

2

Ден на живота мой!
Залязва слънцето сега.
И приливът е позлатен!
Скалата диша топло:
дали сънува щастието върху нея
съня си обеден сега?
В зелени светлинки
от бездната кафява
нагоре блика то.

Ден на живота мой!
Клониш към вечерта!
Догаря вече
полуугасналото ти око
и капят росните ти сълзи.
И вече бяга тихо
върху морето бяло
любовният ти пурпур,
блаженството ти колебливо и последно...

3

Ела, о, златна веселба!
Най-сладко, най-потайно
предвкушване на смърт!
– Прибързах ли по моя път?
Сега, когато морни са нозете,
ме стига твоят поглед
и *щастие*то ти ме стига!
Наоколо вълни, игра.
Каквото някога бе тежко,
потъна в синята забрава –
свободна ладията ми стои.
Път, буря – как забрави тя това!
Потънаха желания, надежди,
душата и морето са спокойни!

Самотност *седма*!

Аз не усетих сигурност тъй сладка,
по-топъл слънчев взор.
– Ледът на моя връх не тлее ли все още?
Сребриста, лека, като риба,
отплава ладията ми сега...

САМОТЕН

Със силен кобен грак
в града връхлитат бързо врани. Щом
отново падне сняг,
щастлив ще бъде който има дом.

Стоиш тук вкочанен,
назад се взираш. Но защо в мечта
така изпаднал в плен,
от зимата избяга ти в света?

Пустиня е светът
и в нея всичко мре. Щом най-подир
изгубваш своя път,
навеки се прости с покой и мир.

Стоиш тук блед сега,
орисан си да скиташ в зимен час.
Възправен над снега
си като дим към небеса от мраз.

Ти, птицо, полети,
носи пустинния си грак навред.
А мъката си ти,
безумцо, прикрий под присмех, лед.

Със силен кобен грак
в града връхлитат бързо врани. Щом
отново падне сняг,
щастлив ще бъде който има дом.

ВЕНЕЦИЯ

Неотдавна в нощ кафява
аз стоях на моста сам.
Над повърхността трептяща
нежно песен се разля
и омайно зазвънтя.
Звуци, светлини, гондоли
шеметно изплуваха от мрака...

А душата моя – лира,
в миг докосната – запя си,
тръпнеща в блажен екстаз,
тайнствено гондолиерска песен.
– Ала чуха ли я други?...

ГЕОРГ ХАЙМ

(1887–1912)

КОНДОРЪТ

Един кондор, сам, сив от старост, крее
във тясна гола клетка, вцепенен.
На бледни слънчеви лъчи се грее,
самотен, от години вече в плен.

Къде отлитна времето, в което
нагоре, горд, крила на свобода
с широк замах издигаше в небето? –
Отминало е сякаш без следа.

Ах, за какво във този час мечтае?
Очите му тъмнеят, взира се назад,
във миналото взорът му блуждае –
гльчта край него е същински ад.

Деца край клетката му вдигат шум.
Детегледачки бъбрят върху пейки
в червени кринолини от години.
На масата седи кръжецът с пудел
и с плетки. Чашите им звънват пак.
„Сгоди се вече тя! Кой би повярвал!

Сгоди се! А когато ви говорех,
учудвахте се много, мои дами!
Но ето, че се случи. Ако бях
аз като нея, щях да се срамувам.
Ала мъжете пренебрегват, знаем,
приличието. Аз самата можех
да се сгодя три пъти досега,
но твърде горда бях. Тя и годеж!
За нея мога да разказвам... Чуйте...“
И всички слушат. Продължава всичко
тъй в дива буря, куките дърдорят
във сухите ръце ведно със тях.
Военна музика започва пак:
пиевка. Палката брой: раз, два.
Звучи си музиката тъй позната!
Пред музикантите седят във унес,
с ръка върху ухото, познавачи.
Насам-натам еврейска двойка крачи
с прически вдигнати, овални, гъсти,
над тлъсти вратове: американско.
Ехтящо те извикват: „Halloh! James!“
На немски после тихо продължават.
Хер Блуменрайх цилиндър носи днес,
повдига го – изискано било!
Оглежда се – дали е забелязан?

Ах, Ежедневие! Оловна тежест!
Туй изхабено време! Ах, кондоре,
какво мечтаеш, накъде избягваш
от тези часове да се спасиш?
Къде се е зареял твоят поглед?
За Андите ли си мечтаеш ти
и за широки долини, където
към върховете джунглата шуми?
Мечтаеш за зелените ливади,
за проходите, през които нявга
керваните на ламите вървяха?
А как се стрелваше тогава ти
от етера като стрела върху им
и ги повличаше към дълбините?
Дали дочуваш още някой вик
и изстрели от техните водачи?
Ах, славни, величави Кордилери!
С безбройни върхове, върху които
бушуват буйно степите на юга.
А виждал ли си хората, които
копаят злато ден и нощ и търсят
съкровището на Атауалпа?
В далечната си младост ти видя
и този сетен инка, още в слава.
Безброй велики хора ти видя
да коленичат пред лика му, който
бе украсен и увенчан с венец
на бляскаво божествено величие.

Видя ти как го хвърлят във тъмница,
видя го зад решетките отчаян.
Видя и как го влачат към дръвника,
как пада благородната глава –
крилете си в кръвта му потопа,
към слънцето нагоре я понесе,
нагоре към божествения скут.

Тук колко още трябва да линееш ти?
О, колко време вече покрай теб премина?
Ала не ти отне горчивите мечти
за младостта и за далечната родина.

САМОТА

Думи мъката не изразяват,
песен не я заглушава в тиха нощ,
чаша сред приятели не я прогонва,
сън не може да я погребее.

Огорчава дните ни на младостта,
изсушава вдъхновеното сърце,
помрачава ясните очи на красотата,
не познава облекчаващи сълзи.

Щом завие в буря песен на пияни,
щом простене дръзко на отчаяни смехът,
болката към мене се промъква,
мъката на самотата ме обзема.

ДО ЕДИН ДЪБ НА КРАЯ НА ГОРАТА

До един дъб на края на гората
на пътя свири тъй познат рефрен
латернаджия; и така ръката
на слепия слабее ден след ден.

Звучи една и съща песен само.
Малцина слушат, но затрогва тя
сърца на влюбени – скръбта му,
звучаща като детски плач в нощта:

затихващ стон на мъката дълбока
от мировата самота. Искри
покрайнината на леса, широка,
където бледно слънцето се скри.

В ПУСТОШТА

Огромни кули, хълмове стърчат
и облаците носят се навред.
Върху небето бурите лежат
и тегнат над земята като гнет.

Какво ли ме докара в пустошта,
сред необятния пустинен мрак,
защо тълпата тук накрай света
ме е затлачила на този бряг?

Напълно сам във гробищен покой!
Навеки от живота отчужден.
Нима съм аз? Духът, дали е мой,
от тайнствените сили движен в мен?

О, зрители на този кобен час –
изчезват вече времето, светът, –
на вечността, скована в мраз,
на този миг на мировия съд!...

СЛЕПИЯТ

Поставен беше зад една ограда –
скръбта му никого да не смути.
„Небето погледни!“ Самотен страда.
Проглежда мъртвият му взор почти.

„Какви са, ах, какви са небесата?
А синевата им? Как те блестят?
Ах, синева, какво сте? Че ръката
усеща меко, твърдо, не и цвят,

ни пурпура на океан, ни пламък
на залез над следобедни нивя,
ни блясъка на скъпоценен камък.
Косите на момичешка глава,

на пролет ранната заря, горите –
не, никога! През гробна нощ безспир
се нося – кървав мрак гори очите –
в ужасни мъки и не зная мир.“

Адамовата ябълка се пука,
търкулва се от слабия му врат.
От тясната му черепна пролука,
избелени, очите му текат,

че мъртвите не се страхуват вече
от този блясък на обяда бял.
Небето тъне в гаснещ зрак, далече
проблясва пак в оловния опал.

ЛЕТЯЩИЯТ ХОЛАНДЕЦ

Като със пламъци безчет
изпълва мъка океана.
В платната вятърът от лед
фучи, плющят те в урагана.

И птица някаква лети,
настръхва тя от ветровете
и мрачните води почти
обгърнала е със крилете.

В морето край Китай е той
всред джонки, пред града – където
пред храмове се вдига вой –
със фойерверки до небето.

Подгизва плащът му в нощта
от дъжд и буря го издува.
Зловещ часовник на Смъртта
да трака зад гърба си чува.

И вечност неговия лик
сега покрива с маска пуста.
И като пепел всеки миг
потрепва времето без чувства.

Безспир лицето векове
браздят и е като дърво то,
косите ледни ветрове
развяват му върху челото.

Моряците пък сухи спят,
същински мумии, на пейки,
в дървото враснати стърчат
ръцете им, трошливи вейки.

На черепите им стоят
косите им като барети,
а на гърлата им висят
все още здрави амулети.

Не чуват неговия глас,
че мъх прорасна им в ушите
и с ветровете в този час
танцува им върху страните.

ВСЕ ПО-СВЕТЛИ СТАВАТ ДНИТЕ

Все по-светли стават дните
в нежния вечерен здрач,
тръните пък орediaват.
Градски кули се издигат,
също пъстроцветни къщи.
А луната е заспала
със глава огромна, бяла
зад огромен пухкав облак.
Бледи улици се вият
през градини и край къщи.

Но обесените ведро
клатят се на хълма в клупа,
неми черни силуети,
а палачите си дремят
с влажни брадви във ръцете.

УМРЕЛИТЕ

В подземните си мрачни градове
безжизнени, дълбоко те са скрити.
Миньорският им чук потрепва рядко
под тежкото и облачно небе.

Стоят, додето часове отлитат,
като шивачи криви, с дълги кости.
Вървят си някои във пусти стаи
и влачат мислите си зад гърба си.

Ослушват се: не ще ли стане нещо
поякога, оттатък, зад зида?
Ала се взират само дървесата,
над тях огромната луна блести.

Измъчва ги страхът: там зад зида
огромна черна сянка се надига.
И фигури с надиплени одежди
с крилете си големи шумолят.

Остригани и криви, стари, слаби,
през стаите надничат. Мъртви птици
в тревясалите дворове гнездат.
Болят ги много кривите им зъби.

MORITURI

Сами самоубийците вървят
по улиците с хора; недалече
житейски радости безспир кипят,
когато те в смъртта се спускат вече.

И скачат волно в черната вода –
на мъртвите в страната са тогава.
Ти чуваш изстрелите им в града,
щом тишина гърдите ти сковава.

Понеже е замръзнала в скръбта
душата, вцепенена в тъмнината,
желае пред вратите на смъртта
отново да я върнат на земята.

Избягват вече горската тъма,
където в пустош сълзите им бликат.
Във воплите душата е сама –
тях ехо пак ги връща като кикот.

ДЕМОНИТЕ

Над огнени корони
на градски улици, където
подпалва есента
огнищата, червени
и жълти, златни,
стоят, по клоните живеят,
в листата скрити,
и мантията им се вее
величествено
от тронове горесте.

А който долу ходи,
изпитва студ,
и странна му изглежда светлината;
внезапно той съзира
там горе на дървото
ужасна фигура,
лице на лешояд.

Огромни клюнове,
разперени криле
и страховити нокти,
които гледат от прашящи стволосте.
Побягва той оттук,
напряко през полето,
додето като камък пада.

Прииждат други,
с коси от злато,
като танцьори зачервени,
със бели дрехи,
във вятъра нагоре,
към синевата,
като небесни птици,
да видят далнина
и звезден дъжд,
като дъхът Господен
в безкрайния простор.
Това са те, които
над местността се носят
във облачната нощ,
във вятъра на лятото;
изпращат дрямка
в очите на полето
и сънища възпламеняват,
преди като блуждаещи огньове
във вятъра да се загубят.

Но някои
са във водата,
като големи, тъмни
растения във тихи езерца,
осеяни с върби.
Понякога, когато дъжд
се лее над повърхността,

се вдигат с бяла
глава, вода да пият,
до бледата повърхност чак,
с брадясала уста,
подир това потъват
надолу пак
към хлъзгавото дъно.

Но през нощта
над тъмни къщи –
притискат се онези,
които се страхуват, плътно –
потеглят черните,
големи като пещери,
тъй празни, обли,
и без лице,
през тъмните стени
навлизат,
през мрящи стаи.
Ръце на спящи
от ужас се разперват.
Зад зидове
на тъмен сън
отнасят те
един мъртвец
с величествена музика
и скръб
към гроба долу,

а побелялата глава
нагоре гледа от ковчега,
окапващите ѝ коси,
посипани със прах,
са пръснати навред.
И свещи носи
край мъртвия
оплакваща тълпа.
Уви. Уви.

ЗАДУШНИЦА

Как вятърът развява ви косата,
отнасяйки червените листа.
Как вечно мъчени от самотата,
неправдата търпите в самота.

В шубрака ви проблясва зракът ясно
и продължава слабо да трепти.
Игра на ветрове. О, как ужасно
дъхът на мъртвите насам лети.

Вас, мъртъвците, вас с привет последен
сега посрещаме, че трябва пак
надолу да се спуснете в гроб леден.
Но стойте тук, додето падне мрак.

Сновете в ноемврийски въздух вие,
додето вледени съня ви студ
в безброй горчиви зимни нощи; вие
над гробовете ваши вятър лют.

Един до друг стойте тук и в зрака
напразно топлите оскъдна плът,
че скоро ще се потопите в мрака,
обгърнал вечния ви гробен път.

Усмивката ви тъй наподобява
загадка, пълна със омраза, с бяс.
Как в мрачния обяд сега появява
ветреца над езерца и всеки храст.

Ехти викът ви страшно над полето
навред, като че буря зла реве,
когато мрак забулил е небето
и вятър брули житни класове.

Но вие, чийто дух се пак пробуди,
едно с треви и с животински род,
избягали във стаички за луди
от Майата на земния живот,

кажете ми, защо насам пълзите?
Умрял да си не е ли по-добре?
На спящи край леглата се тълпите,
в съня им тъмно черепно море!

Ах, трябва в смърт сами да сте, щом лед и
мраз здраво гробовете ви сковат.
Тук идвате и гледате ни клетки,
за вас сме само ужасяващ ад.

МЪРТВЕЦЪТ

Лежи мъртвец самотен зад стените,
по-черен и от абанос. Пламтят
във очните му кухни очите,
така червени, сякаш че кървят.

За вик тъй както свиват се устата,
в смъртта се гърчи мъртвото лице:
мъртвецът хули още небесата,
протегнал костеливите ръце.

Преди да се разпадне, се явява
усмивка. Призрачно витае тя
край взора му тъй, сякаш подиграва
смразяващата тайна на смъртта.

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

(1861–1925)

ЗИМНО СЛЪНЦЕСТОЕНЕ

На слънцето ти светлината
съзри във полунощен мрак,
изграждай с камъни в земята –
лишена от живота – пак.

Открий във залеза отново
и в смъртна непрогледна нощ
за творчество начало ново
и утринна младежка мощ.

И да откриват висините
божествени слова безспир:
Да пазят трябва глъбините
съкровища на вечен мир.

Живеейки във тъмнината,
ти ново слънце сътвори.
Блаженството на небесата
в материята тук съзри.

ТАНЦ НА ПЛАНЕТИТЕ

Сияе вред слънце –
какво сте понесли,
лъчи, към скала и
към цвят толкоз мощно?

Душата се движи –
какво ли животът
към виждане вдига
от вяра копнежно?

Търси, о, душа, ти
лъча във скалата,
в цвета светлината:
така се откриваш.

Синее небето –
какво дълбините
изпращат потайно
отвред на земята?

Въздейства духът, а
мощта му какво ли
твори от живота
за бляскава сила?

О, дух, направлявай
ти зора напред и
дълбоко спусни се:
света тъй откриваш.

Сияят звездите –
какво осветяват
отвред към средата,
като го разбулват?

Човекът се пита
какво се загатва
отвътре в стремежа
за знание плахо?

Човече, води ти
живота в средата,
навлез в далнините:
духа тъй откриваш.

Нощта тук владее –
какво във безкрая
души съществата
към тегнещо нищо?

Всемирът пулсира –
какво ли владее
в тъмата дълбинна,
въздишайки тайно?

Духовната жажда,
горяща, предчувства
в света съществата,
света в съществата.

СВЯТ И ЧОВЕК

Танц на мира

Душевните желания покълват,
растат на волята делата,
узряват плодовете на живота.
Аз чувствам моята съдба,
съдбата моя ме открива.
Аз чувствам моята звезда,
звездата моя ме открива.
Аз чувствам моите цели
и моите цели ме откриват.
Душата ми едно е със света.
Край мен животът засиява,
животът ми по-тежък става,
животът става в мене по-богат.

ЗАЩО Е УСТРЕМЕНА

Защо е устремена
душата търсеща в човека
към знание за висши светове?

Защото всеки поглед от душата,
отправен към света сетивен,
поражда пълен със копнеж въпрос
за битието на духа.

ДЕНЯ СВЕТЛИНАТА

Деня светлината
на слънце огрява
след тъмната нощ.
Душевната мощ е
пробудена вече
от сънен покой.
Ти на светлината
бъди благодарна
о, моя душа,
че в нея сияе
божествена мощ.
Бъди ти, душа,
за дело готова.

НА БОЛКА ТОЗИ, КОЙТО УСТОЯВА

На болка този, който устоява,
победното познание съзира.
На щастието който устоява,
той вижда как залязващият свят
изгражда нови фундаменти пак.
Загубеният в щастието щом
внезапно се пробуди, ще съзре
на щастието жизнените сили
да отминават, но не може той
да задържи каквото отминава.
А в болка който се пробуди, вижда
съществуването и ще може
да задържи каквото отминава.

КАРЛ ФРИДРИХ ХЕНКЕЛ

(1864–1929)

ВОПЛИТЕ НА СЛЕПЕЦА

Теб питам, радващ се днес на живот в разцвет,
кажи ми ти как макът пламенее?
Полето с макове ликува и се смее,
но вечна е нощта по пътя ми проклет.

Нешастието човека тежко поразява;
понеслият тъй много мъка не познава.
По слънчеви полета се клатушка сляп
и търси пипнешком следи, треперещ, слаб.

Сънувам слънцето, ръката си протягам,
за да проникна аз през тъмната стена,
през сенчестия слой все искам да посягам
към макове червени, златна светлина.

От миналото трепва зрак,
копнежът в мъртвите очи е буден пак.
Светлинното вечилие познаваш, аз
вървя онесправдан през нищо в нощен мраз.
Благословията ми, клетвата сега
по моя път са мъртви в радост и тъга.

ЕДУАРД РАЙНАХЕР

(1892–1968)

ЛИЦЕТО НА СМЪРТТА И НИЩЕТАТА

Вървах през влажни пари в утрин здрачна,
корона беше ми роса, мъгла
ми служеше за дреха тъй невзрачна,
за пътепоказател – нужда зла.

Достигнах аз пукнатина от камък,
лежеше в дълбините ѝ смъртта,
на дъното, горящо в ярък пламък,
бе ужасяващата нищета.

Смъртта и нищетата там творяха,
за всички нови мъки те коваха –
проклятие висеше и над мен.

И плачещ, в утринната светлина
вървах, за да платя аз – уморен –
дела си от голямата вина.

ХЕРМАН ХЕСЕ

(1877–1962)

ПРОЛЕТ

Във гробниците в студ и мрак
мечтаех дълго аз унесен
за цветове и топъл зрак,
за дивната ти птича песен.

Открита си сега пред мен,
блестиш прекрасно в светлината,
а аз се чувствам тъй блажен
пред чудото на красотата.

Познаваш ме отново ти
и пак примамваш ме копнежно,
през сетивата ми трепти
присъствието ти тъй нежно.

ПРИ ЗАСПИВАНЕ

Тъй морен съм от този ден и
горещите копнежи – те
нощта да срещнат, охладени,
приветливо като дете.

Ръце, оставяйте делата,
забравяй, ум, мисловен път,
че искат вече сетивата
пак в дрямка да се потопят.

Душата иска да се рее
в свободен полет – в самота, –
хилядократно да живее
в магическия кръг в нощта.

СЕПТЕМВРИ

Облива хладен дъжд цветята,
градината ломи тъга.
Пред края тъжен в тишината
изтръпва лятото сега.

Акация листа от злато
отронва – сякаш лек саван.
Усмива се учуденото лято
на мрящия градински блян.

При розите се то забавя,
копнеещо за мир,
в умората очи тогава
затваря най-подир.

СМЪРТТА ПРОМЪКВА СЕ В ГРАДА

Смъртта промъква се в града и нощ е.
Един прозорец свети, там един поет
над лист със стихове седи все още —
до късно той будува — болен, блед.

Смъртта прозореца сега притвори,
загася слабата му светлина.
Едничък дъх, последен морен взор и
градът, домът потъват в тъмнина.

НЕ МОЖЕШ ПОВЕЧЕ ДА ЧУВАШ

Не можеш повече да чуваш,
когато леко аз
докосвам струните с лъка,
зовящ те в този час.

Не можеш повече да виждаш,
щом късно през нощта
все още лампата гори
над моите листа.

Не можеш да съзреш цветята,
засаждани от мен
в градината за теб
в самотен тъжен ден.

Ала щом моята цигулка
будува в нощен мрак,
усещам често, че си близо
до мен, любима, пак.

ЦАРСТВОТО НА СМЪРТТА

В дома ми нощ навлезе вече
и духовете от деня
останаха така далече.
Угасна всяка светлина.

И празен виждам аз бокала –
той бе за мене благодат, –
главата ми е побеляла.
Които любих, в гроба спят.

И в царството си съм, додето
със пурпур се покривам аз.
Градините са в сняг, небето
е пепеляво в този час.

Главата тръска ми тогава
среброто си във ветрове.
Пазач будува, отброява
безбройни мъртви часове.

СЪВЕТ

Младежо, сам търси пътеки
и нека продължа сега.
Че пътят дълъг е, нелек и
изпълнен с болка и тъга.

Върви ти с други по земята,
че гладък, лек е пътят там.
Сега желая в самотата
в молитва да потъна сам.

И щом ме на върха съзреш, не
завиждай ти на моя път.
Небето, мислиш, ще ме срещне,
аз виждам – беше хълм върхът.

ПРОКЛЯТИЕТО НА МЛАДОСТТА

Навежда морно лятото глава,
в морето гледа то lika си блед.
И прашен, смъртно уморен и клет
по сенчеста алея аз вървя.

В тополите подухват ветрове,
зад мен небето грее с цвят червен,
а нощните тревоги са пред мен...
Здрачаване навред е, смърт снове.

Вървя аз прашен, уморен и клет,
зад мен се колебае младостта,
главица прелестна навежда тя,
не иска с мен да продължи напред.

ЩЕ БЪДА МЪРТЪВ УТРЕ

Прекрасна мисъл ме владее,
че в погледа ми ще угасне всеки зрак,
че няма също да копнее
за обич и любов сърцето пак.
Тогава някой, който ме познава,
воала на живота мой
ще вдигне да ме подиграва.
На други ще доказва той,
че лош съм бил, не съм бил и забавен,
един лъжец, суетен и поет.
А вдругиден, когато съм забравен,
ще бъде някой друг така проклет.
Тъй пада в някой свят
звезда от злато пак от небесата
и почват всички да реват
за нея, за звездата,
угаснала в нечакан ранен час.
Звездата бях самият аз.
Ще плаче мосто момиче, знам.
Ще дойдат други вкъщи и ще пеят,
ще я раздумват те на чашка там
и на живота ми ще се надсмеят.
С червени топли устни ще е тя.
Да, утре ще ме прибере смъртта.

СЕСТРО СМЪРТ

Ще дойдеш също и при мен,
макар да си така далече.
Скръбта ще свърши някой ден,
оковите ще паднат вече.

О, сестро Смърт, във този миг
така далечна си и чужда;
като звезда със леден лик
стоиш над мойта нужда.

Но някога ще приближиш
във ярки пламъци... Любима,
ела, аз тук те чакам, виж,
изцяло твой – вземи ме!

НЯКЪДЕ

Под свойто бreme стена и блуждая
в житейската изгаряща пустиня,
но някъде забравена, аз зная
цъфтяща хладна сенчеста градина.

Аз знам, че на съня в далечините
е някъде земята на покоя;
там чакат дрямката, нощта, звездите,
ще има там душата пак родина своя.

КОЛЕДАТА НА СТАРЕЦА

Когато бях момче, през коледното време
така блажен и ненаситен бях,
на свещите във аромата
с играчка нова да играя под елхата: с конче,
със книжка със картинки, с влакче, със цигулка!
Дори когато всяка хубава играчка
след време избледняваше, когато
и всекидневието идваше, онази прелестна елха
отново беше нова, беше празник, чудо,
обгърнало ме със магична мрежа.

Днес повече игри не зная,
изчерпани са блясък и наслада,
зад мен е пътят дълъг,
изпълнен с изпочупени играчки.
Подрънква счупеният порцелан.
Ала копнежът ми рисува още
от благородни цветове
една магия, сетна и най-висша:
последен празник, изход
от детския свят на игрите
и вход към следващия свят,
бленуван тъй дълбоко.

За тебе мисля аз,
щом този свят, изпразнен вече,
край мен трепти с парченцата си цветни,
за теб, игра последна, мисля,
за теб, любима Смърт!
Проблясва пак желанието детско,
дървото сухо коледно цъфти отново
и чудеса проблясват, че сърцето
с блаженство плахо се изпълва пак.
Всред блясъка на свещи
и в аромата на дървото,
всред безпорядъка на изпочупени игри
от пълната с блаженство тъмнина
на майка ми гласът далечен ще ме призове.

СЕСТРО СМЪРТ

Ще дойдеш също и при мен,
макар да си така далече.
Скръбта ще свърши някой ден,
оковите ще паднат вече.

О, сестро Смърт, във този миг
така далечна си и чужда;
като звезда със леден лик
стоиш над мойта нужда.

Но някога ще приближиш
във ярки пламъци... Любима,
ела, аз тук те чакам, виж,
изцяло твой – вземи ме!

Херман Хесе